

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Att vara yrkesarbetande lärare och distansstudent- utmaningar i att kombinera läraryrket med parallella distansstudier

**Being a working teacher and distance student-
Challenges in combining teaching with parallel
distance learning**

ARJA HANNELE ANGERIA

Examensarbete/Magisteruppsats/ Tillämpad Informationsteknologi

Rapport nr. 2012:007

ISSN: 1651- 4769

Att vara yrkesarbetande lärare och distansstudent - utmaningar i att kombinera läraryrket med parallella distansstudier

Författare: Arja Hannele Angeria

Handledare: Johan Lundin

Institutionen för tillämpad informationsteknologi
Göteborgs Universitet

Sammanfattning

Denna undersökning gjordes med två enkäter vid Göteborgs Universitet i Lärarlyftet II. Det var 16 svar på studentenkäter och 4 svar till lärarenkäter. Undersökningen genomlyser vilka svårigheter och utmaningar det finns för vuxna lärare som studerar på distans vid sidan av sitt arbete. I studien användes konstruktivt perspektiv.

Först undersöks hur skolan som institution har vuxit fram och hur teknologi och internet har påverkat nya lärandemiljöers uppkomst. Riksdagen har fattat beslut om en ny skollag. Det kräver att lärarna behöver skaffa behörighet i flera ämnen och därför studerar lärarna på distans vid sidan av sina lärartjänster. Högskoleverkets undersökning visade eventuellt problembild inom distansutbildningen. I kapitel två behandlas teori om lärandet. Sedan presenteras konstruktivism som grund för analysen samt konceptuell modell, vilken sedan användes när man tittade på resultatet av enkäter. Metoden var kvantitativ som närmar sig kvalitativa metoder genom öppna frågor i enkäter.

Sammanfattning av resultaten var följande. Svårigheter och utmaningar för några av studenter var att veta vad som krävdes, arbetsbörda, tidbrist/tidpress, tidsramar, geografisk avstånd till träffar, delvis förståelse av kursmaterial, för några engelsk litteratur och grammatik, varierande förkunskaper, organisering av studier, delvis tekniska svårigheter, delvis svårt med grupparbeten, inte van att studera på distans, känslor av att vara isolerad och ensam och svårt att koordinera familjeliv/fritid/studier, delvis ekonomi. Önskemål från studenters sida var introduktionskurs om vad som förväntas av en, praktisk och teoretisk genomgång. Man önskade att innehåll, uppgifter skulle vara mer verklighetsanpassade. Tänkvärda saker var bedömning, kontinuerlig återkoppling, tydliggörande av framsteg, kommunikation och samarbete. Mer individuellt stöd och stöd för organisering av studier. Hjälp behövs i självständiga studier för många var ovana att studera på distans och kände sig något isolerade och ensamma. Man kan också göra informationen tydligare samt öka tekniskt stöd till distansstudenter.

Denna undersökning ger inte helhetsbilden av denna grupp för materialet är begränsad och man behöver komplettera denna undersökning med en ny undersökning när höstens (HT 2012) kurser har genomförts.

Nyckelord: Utbildning, Lärande, Distanskurser, Kompetensutveckling, Samhällsutveckling, Vuxenutbildning, Livslångt lärande, e-Learning.

Förord

Jag vill tacka inledningsvis Monica Sandorf som är utvecklingsledare i Regionalt utvecklingscentrum – RUC vid Göteborgs universitet som har initierat undersökningen och som gav mig möjligheten att göra undersökningen inom läraryftet i Göteborgs Universitet.

Jag vill också tacka min handledare Johan Lundin från institutionen Tillämpad IT på Göteborgs Universitet. Han har bidragit med sin erfarenhet och kontakter inom högre utbildning och hjälpt mig att genomföra denna studie.

Jag är också mycket tacksam för alla dessa hjälpsamma respondenter som har tagit tid och svarat på dessa enkäter. Utan deras svar och resonemang skulle jag inte kunnat svara på och undersöka distansutbildningens svårigheter och utmaningar i nuläget.

Slutligen vill jag även tacka min kära och tålmodiga make och mina barn och barnbarn, vilka har varit så tålmodiga och förstående när jag inte ha kunnat umgås med dem så mycket som vanligt. Med tanke på deras framtid och kommande generationer så medverkar denna undersökning till att förbättra deras utbildningsmöjligheter i samhället.

Göteborg i juni 2012
Arja Hannele Angeria

Innehållsförteckning

Sammanfattning	2
Förord.....	3
1 Introduktion.....	5
1.1 Allmän bakgrund	5
1.1.1 Nya lärandemiljöer växer fram.....	6
1.1.2 Nya lärandemiljöer - nya utmaningar i distansutbildningspraktiker	6
1.1.3 Lärandet i vuxen ålder - utmaningar och möjligheter	7
1.1.4 Utbildning och kompetensutveckling för lärare	8
1.1.5 Utveckling inom distansutbildning	11
1.1.6 Vilka studerar på distans.....	12
1.2 Distansutbildning och Livslångt lärande	13
1.2.1 Utbildningspolitiska synpunkter	14
1.2.2 Rekommenderade strategier för livslångt lärande.....	15
1.3 Utmaningar inom distansutbildning	15
1.4 Syfte och frågeställningar	17
2 Teori om lärande	17
2.1 Definitioner.....	17
2.2 Konstruktiv perspektiv om vuxnas lärande	19
3 Metod	27
4 Resultat.....	28
4.1 Analys av resultaten på grundval av konstruktivism	29
4.1.1 Stöd för lärandet – mål, uppgifter	29
4.1.2 Sociala stödet – lärare, kurskamrater, arbetsgivare, arbetskamrater etc.....	36
4.1.3 Tekniskt stöd - Teknologi	48
5 Diskussion	53
6 Slutsatser	57
Referenser	59
Bilaga 1. Enkät till studenter.....	64
Bilaga 2. Enkät till lärare	71

1 Introduktion

Lärandet har en viktig position i vårt samhälle. Det medför social, och ofta ekonomisk, utveckling. Människor önskar förbättra sina levnadsvillkor genom att utbilda sig. En av de viktigaste förutsättningar för ökad välbefinnande och höjd livskvalitet är en välutbildad befolkning (Säljö, 2000). Enligt historikern Erik Gustaf Greijers (1783-1847) var bildning och fostran ett för samhället väsentligt område. Han menade att det var viktigt att skärpa tanke och intellekt (Lundgren, Säljö & Lindberg, 2010).

Det är viktigt att diskutera utvecklingsmöjligheter för vuxnas lärande och att värna om vuxenpedagogiska strukturer och funktioner. Vuxna har andra förutsättningar för lärande än barn och ungdomar. De har erfarenheter och kunskaper från arbetsliv, familjeliv och föreningsverksamhet. De har en rad kunskaper som måste ingå i utbildningsplaneringen. Även arbetsplatsen är en viktig inlärningsmiljö. Det de vuxna lär sig i arbetslivet kan vara en stor resurs under utbildningen. Vuxna som är yrkesverksamma har behov av flexibla former av undervisning som kan anpassas till deras livssituation. Då ställs särskilda krav på de metoder som används och det sätt som innehållet struktureras. Ett väsentligt perspektiv är därför hur undervisningens kunskapsmässiga innehåll fördelas så att deltagarnas erfarenheter bäst kan användas både vad avser deras tidigare kunskaper och erfarenheter.

De mest effektiva inlärningsmetoderna för vuxna anses i allmänhet inte längre vara lärarstyrd klassrumsundervisning utan mer individuellt och självstyrt lärande och ett lärande som anknyter till den vuxnes varierande verklighetserfarenheter och tidigare kunskaper (SOU, 2000:28).

Effektivt lärande börjar med effektiv planering. I design av instruktioner tillhör processen att planera händelser och instruktioner. Resurser och procedurer borde stödja lärandet. Ändå är det brist på vägledande principer inom området (Chen, 2007).

För att kunna stödja lärande personer är det viktigt att veta deras aktuella behov för stöd. Därför är denna undersökning syfte att kartlägga de utmaningar som uppstår när yrkesarbetande lärare kombinerar läraryrket med parallella distansstudier. Speciellt undersöks behov av socialt stöd och stöd för lärande samt behov av tekniskt stöd. Frågor som undersöks är, vilken stödjande roll läraren har och hur organiserar lärare möjligheter till socialt samspel och nätbaserad kommunikation. Viktigt är även se hur lärarstudenter på distans kan kombinera studier med arbete, fritid och familjeliv. Olika aspekter av studenters studiesituation undersöks. Denna undersökning begränsar sig Lärarlyftets studenter på distans vid Göteborgs Universitet.

1.1 Allmän bakgrund

För att förstå skolan som institution och villkoren för dess olika funktioner behöver vi för det första ta hänsyn till skolans historia och hur institutionen vuxit fram, för det andra förstå det politiska och administrativa sammanhang som skolan ingår i, samt för det tredje relationerna mellan lärare och elever (Lundahl, 2011). Därför börjar rapporten med inblick in i skolans utveckling

1.1.1 Nya lärandemiljöer växer fram

Skolans utveckling kan förknippas med samhällsändringar. Nya tekniker har utvecklats och skolan som institution har vuxit fram där kunskaper och färdigheter får näring. Redan för mellan 4000 till 5000 år sedan startades skolor som kallas edduban. Där fanns lärare och elever. Dessa roller har fått stor betydelse och har levt genom årtusenden till vår tid (Lundgren, Säljö & Lindberg, 2010). Skolan som institution föddes i Mesopotamien och är där av en av samhällets äldsta institutioner. Genom utbildning förbereds människor till olika samhällsuppgifter. Utbildningen har blivit en kraft som påverkar kulturell ändring, produktionen och också människors sätt att leva tänka och verka (ibid.). Den organiserande skolan började ta form för ungefär 2500 år sedan i om de första läroplanerna. Den nya lärmiljön i organiserad form i klassrummet har använts i årtusenden till våra dagar. Det har skett förändringar inom produktionen, handeln och tekniken i samhället. Kristendomen spred sig och folkvandringar ägde rum. Även utbildningsväsendet förändrade sig. De första universiteten i Europa bildades omkring år 1100. Några bildades till exempel i Bologna (ca 1088), Paris (mitten av 1100-talet) och Oxford (slutet av 1100-talet).

Under renässansen (1300-1500) organiserade man vid medelhavet (renässansens Italien) på nytt läroplanen och man lade grunden för humanistisk utbildning kring den kristna religionen (Lundgren, Säljö & Lindberg, 2010). Begreppet allmänbildning kom till under humanismens påverkan. Och redan under denna tid tyckte Leonardo da Vinci (1452-1519) att kunskap skulle ge människan utvecklingsmöjligheter. Tryckpressens uppfinnande (1400-talet) innebar också en teknisk och samhällelig revolution när man kunde trycka böcker och tidningar (1600-talet) relativt billigt.

Med denna historiska bakgrund kan vi se flera expansionsfaser för pedagogik och lärande från läskunnighetens frammarsch under 1600-talet och hantverkarstadens praktiska lärande. Den första skedde just under 1600-talet som ett led i centralisering av statsmakten och protestantismens utbredning. Den andra inträffade under 1800-talet i och med läs- och skrivkunnighetens utveckling. Den tredje utbildningsexpansionen vägledades av välfärdsstatens devis ”utbildning för alla” från början av 1950-talet och framåt. Vi har just passerat tröskeln till den fjärde expansionsfasen i utveckling av pedagogik och lärande (Boström, 2011).

Den nya information- och kommunikationsteknikens har påverkat pedagogik och lärande. I lärosäten installerar man nuförtiden olika plattformar som till exempel LMS:s (Learning management System) eller VLE (Virtual Learning Environment) för att stärka utbildningsmöjligheterna. Distansutbildningarna ökar och kurser på nätet blir fler.

1.1.2 Nya lärandemiljöer - nya utmaningar i distansutbildningspraktiker

Vår syn på lärande håller på att ändra sig och det gör också skolans kommunikativa traditioner. Nya redskap ändrar vår relation till omvärlden och våra sätt att agera i många verksamheter. Ändå kommer undervisning i bemärkelse av vägledning och stöd för lärandeprocesser i fortsättningen vara dominerande verksamhet i samhället (Säljö, 2000).

Genom Internet har man fått nya kommunikativa möjligheter genom e-mail, chat, Twitter, Facebook och virtuella mötesplatser. Olika medier, videokonferens, strömmande media, sociala medier och bloggar används dagligen i kommunikation. Begreppet e-Learning används allmänt, vilket kommer från USA. E-Lärande är ett samlingsbegrepp

för Webbaserat lärande. Att en webbplats är interaktiv innebär att användaren kan påverka den information som lagras och visas på webbplats. E-Lärande handlar om teoretiska och praktiska självstudiekurser med övningar och diskussioner via dator på internet. E-integration har blivit ett vägledande begrepp för utveckling av ny teknik. Begreppet m-Learning har också introducerats. Det är undervisning genom mobiltelefon. Syfte är att skapa ett integrerat och interaktivt lärande, som studerande har tillgång när som helst och var som helst (Boström, 2011). En uppenbar konsekvens av den nya utvecklingen är att lärande i stor utsträckning kommer att handla om att lära sig behärska den nya tekniken i dess olika användningsområden (Säljö, 2000).

Den nätbaserade utbildningen minskar beroendet av gemensamma tider för möten och fysiska lärosäten. Utbildningen måste möta dessa förändringar snabbt och kompetent. Det Konstruktiva lärandeperspektivet har fått allt mer fotfäste när utbildningspraktiker ändrar sig och blir mer dynamiska, individualistiska och flexibla. I konstruktivt lärande betonas personens lärande på grundval av egna erfarenheter. Studerande har många möjligheter men har också själv ansvar för sitt lärande (Kurki & Mäki-Komsi, 1996).

Lärandemiljöns användbarhet påverkar under distansstudier studenten själv, tekniken som möjliggör användandet av lärmiljön samt innehållet i utbildningen. Hur denna helhet fungerar avgör i stort hur distansstuderande upplever sina studier i nätbaserad omgivning. Studenten kan stödjas genom att ge handledning men denne måste själv gå genom processen vilket gör personen starkare att behärska sitt eget agerande. Detta betyder studentens förmåga att utvecklas att förstå och behärska personliga och sociala faktorer samt de som rör lärandemiljö så att studerande aktivt kan påverka studiemöjligheter, sina personliga och gemenskapens i denna teknologiska lärandemiljö (Hirvonen, 2004).

En utmaning är design av meningsfulla och konsekventa uppgifter för att forma och uppmuntra lärandegemenskaper i distansutbildningar och förbättra attityder och motivation för lärandet. Detta har stor påverkan till läranderesultaten. Det konstruktivistiska perspektivet har potential att stödja lärande på hög nivå samt nya samarbetsformer.

1.1.3 Lärandet i vuxen ålder - utmaningar och möjligheter

I allt högre grad betraktas "kunskapsarbetare" som en nyckel till ekonomisk framgång i industriländerna. Individens och länders förmåga att dra nytta av denna framväxande kunskapsekonomi beror till stor del på deras humankapital – deras utbildning, färdigheter, talanger och kompetenser. Därför är regeringarna alltmer angelägna om att höja humankapitalets nivåer. Ett av de viktigaste sätten på vilket de kan göra detta är genom undervisning och utbildning, vilka i dag ses som allt viktigare faktorer när det gäller att stimulera tillväxten (OECD, 2007).

Hamburgförklaringen från 1997 framhåller att vuxenutbildningen är en rättighet, ett verktyg, en glädje och ett delat ansvar. Där påpekades behovet av att uppnå agendor - utbildning för alla, och sträva mot millennieutvecklingsmålen (se millenniummålen.nu eller <http://www.wateraid.se/millenniemaalen.shtml>) och utbildning för hållbar utveckling för framtiden (Confintea VI Preliminary Draft, 2009). Dessa agendor och handlingsprogram kan vägleda också högre utbildning i att utnyttja kraften och potentialen i distansutbildning för en hållbar framtid.

Utbildning tillhör inte bara i början av livet. Lärandet är livslång process när världen ändrar sig. Ur detta perspektiv behöver vi tänka utbildning inte bara i termer av initial period av livet, men mera en process genom vilken gemenskaper och individer fortgående förnyar dem själva. Utbildning på så sätt blir gemensam utvecklingsprocess mellan gemenskaper och individer. (Wenger, 1998). Det är gemenskapens investering i dess egen framtid.

Stor del av lärandet sker i arbetspraktiker på våra arbetsplatser och är yrkesrelaterat. Därför är det viktigt utveckla utbildningens och arbetslivets relationer. Människor behöver utvecklas i sin yrkesroll, vilket leder till att många studerande planerar samt förverkligar sitt eget lärande enligt sina egna behov. Det medför nya utmaningar för utbildningsanordnare att kunna anpassa sig och erbjuda flexibla sätt att utbilda sig enligt studenters olika behov och målsättningar.

Studier blir allt personligare och därför behovet av olika gemenskaper blir större för studenter behöver gemenskapers uppmuntran och reflekterande i olika perspektiv. Därför blir stöd för lärandet och studerande en allt viktigare del av verksamheten i högre utbildning och för lärare i dessa verksamheter. Att ta vara på distansutbildningens möjligheter kräver nytt tankesätt om lärandet och hur man lär sig.

Det är också viktigt öka samverkan mellan arbetslivet och utbildningsanordnade. Med samarbete kan man öka och göra nätbaserade utbildningar mångsidiga samt skapa stödfunktioner för e-lärandet. På det viset kan man också skapa mer pedagogiskt kvalitativ utbildning. Målsättning borde vara att stödja samverkan mellan lärosäten med studenter och arbetslivet så att kunskaper man får under utbildning kan tillämpas i praktiken i verkliga livet. Båda parter, dels utbildare samt arbetslivet drar nytta av gemensamma utvecklingsprojekt. Genom sådana projekt får yrkesverksamma studenter de kunskaper arbetsmarknaden behöver (Kuittinen & Virtanen-Vaaranmaa, 2008).

1.1.4 Utbildning och kompetensutveckling för lärare

Riksdagen har fattat beslut om en ny skollag som ska tillämpas på utbildningar från och med den 1 juli 2011. Skollagen gäller för all utbildning, från förskola till vuxenutbildning, i såväl kommunala skolor som i friskolor. Den nya lagen trädde i kraft 1 juli 2011. Det gäller dock inte området vuxenutbildning som tillämpas från den 1 juli 2012 (Nya skollag- Bakgrund, 2009).

Denna nya skollag innebär skärpta krav på lärare. Läraren eller förskolläraren ska ha examen och därefter ha visat sig lämplig för yrket under en introduktionsperiod på minst ett läsår, för att få legitimation. En mentor, som ska vara en legitimerad lärare eller förskollärare, ska ge råd och stöd till den nyutbildade under introduktionsperioden. Att en lärare eller förskollärare är legitimerad innebär inte att denne är behörig för all undervisning, utan för viss verksamhet eller vissa skolformer, årskurser och ämnen. Endast legitimerade lärare och förskollärare ska få fastanställas och bara lärare som är legitimerade ska få sätta betyg. Legitimationer ska utfärdas av Skolverket och vid Skolverket ska det inrättas en ny nämnd, Lärarnas ansvarsnämnd. Nämnden ska kunna varna läraren, t.ex. för oskicklighet, eller i grova fall dra in legitimationen. Reglerna om legitimation och lektorer ska fullt ut tillämpas från och med den 1 juli 2012 (Lärlarlegitimation från 2012, 2010)

Regeringen har gjort proposition om ny lärarutbildning ”Bäst i klassen - en ny lärarutbildning”. Där föreslås att dagens lärarexamen ersätts av fyra nya examina: förskolläraryrket, grundläraryrket, ämnesläraryrket och yrkesläraryrket. Utbildningen startades höstterminen 2011 (Bäst i klassen - en ny lärarutbildning, 2010).

Lärarnas kompetens är avgörande om vi ska höja kunskapsresultaten i den svenska skolan.

”Lärarnas utbildning och kompetens är två av de viktigaste faktorerna för en framgångsrik skola. Såväl svensk som internationell forskning visar att lärarnas kompetens är avgörande för elevernas kunskapsresultat.

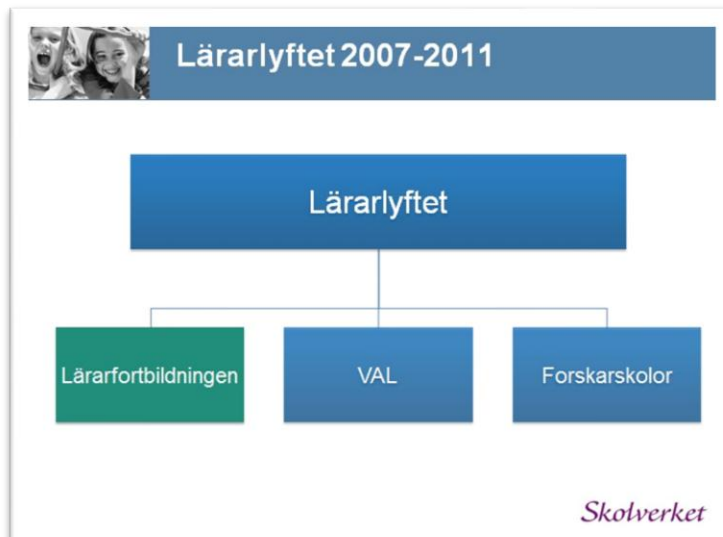
Flera utvärderingar och granskningar av den nuvarande lärarutbildningen har pekat på en rad kvalitetsbrister, både vad gäller innehåll och struktur. Vissa insatser har gjorts för att åtgärda problemen, men regeringen anser att utbildningsstrukturen måste förtydligas och innehållet regleras tydligare än vad som är fallet i dag. Om Sverige ska återta positionen som en av de ledande kunskaps- och industrinationerna måste lärar- och förskolläraryrket fungera väl.

Riksdagen har därför fattat beslut om grundläggande förändringar i lärarutbildningens struktur och utformning. Syftet är att kunna garantera utbildningar till lärare och förskollärare av hög kvalitet som lever upp till skolans och förskolans behov.

” (Bäst i klassen, 2010)

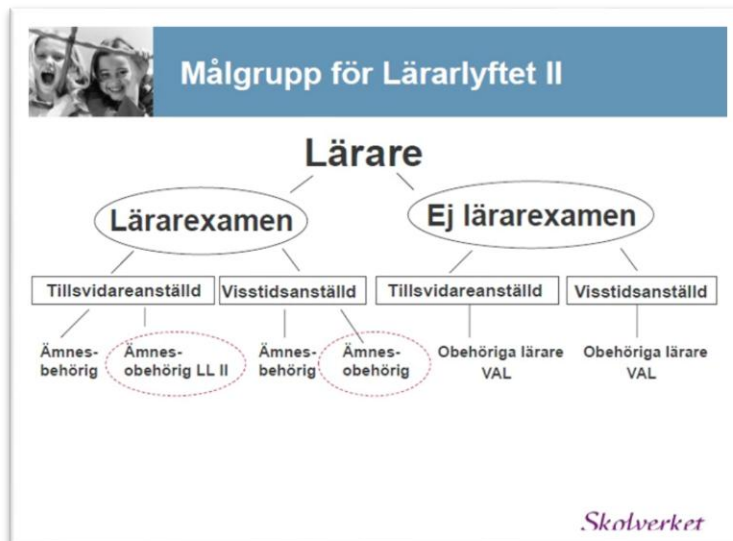
Lärarlyftet är en fortbildningsåtgärd som regeringen har gett Skolverket i uppdrag att ansvara för och riktar sig till anställda lärare med pedagogisk högskoleexamen. Den startade hösten 2007 och kom i dess nuvarande form att pågå till och med 2011. Syftet var att höja verksamma lärares kompetens för att öka elevernas måluppfyllelse (Stockholm Universitets hemsida -Lärarlyftet, 2011).

Totalt investerade regeringen 3,6 miljarder kronor i lärarnas utbildning. 30 000 behöriga lärare fick plugga på högskolan. Under tiden fick de behålla 80 procent av lönen. Samtidigt satsade regeringen en miljard kronor på kompletterande utbildning för obehöriga, på fortbildning för SFI-lärare och på rektorsutbildningen (Regeringskansliet, Lärarlyftet, 2011). Som motivering till satsningen sades det att resultaten i svensk skola måste bli bättre. Både svenska som internationella undersökningar visar att elevers resultat har blivit sämre på flera områden enligt samma källa. Här under ses delar som ingår i satsningen.

Figur 1.1. Läraryftet 2007-2011 (Läraryftet II Skolforum, 2011).

Den 1 januari 2012 påbörjades en ny satsning från regeringens sida som kallas för Läraryftet II. Läraryftet II pågår mellan 2012-2015 och ska öka ämnesbehörigheten hos lärare med examen som undervisar i ämnen de saknar behörighet i. Delta får även lärare som är anställda av annan som enligt avtal med kommunen utför uppgifter på entreprenad inom skolväsendet (Läraryftet II, 2012). Här under ses vilka målgrupper denna satsning har.

Figur 1.2. Målgrupp för Läraryftet II (Läraryftet II Skolforum, 2011).

För Läraryftet II beräknar regeringen satsa sammantaget 442 miljoner kronor för 2012, 452 miljoner kronor vardera för 2013 och 2014 samt 200 miljoner kronor för 2015.

”Satsningen ska vara en fortsättning på det s.k. Läraryftet, men inriktas mot att lärare ska bli behöriga i alla skolformer, ämnen och årskurser där de undervisar. Satsningen ska även omfatta utbildning i ett eller två praktiska eller estetiska ämnen för

fritidspedagoger eller motsvarande så att dessa kan bli behöriga lärare och därmed få möjlighet att få legitimation som lärare. Inom Lärarlyftet II ska det inre anordnas reguljära fullständiga utbildningar inom högskolan som leder till nya examina för lärare eller förskollärare.” (Regeringsbeslut 1:9, 2011).

Lärarlyftet II riktar sig till anställda lärare med lärarexamen som undervisar i ämnen de inte är behöriga i. Till exempel gav Göteborgs universitet under våren sju kurser inom Lärarlyftet II, samtliga på distans. Under stor tidspress har 82 anbud lämnats in till Skolverket för kursstart 2012. 14 institutioner på fyra fakulteter har varit involverade. Sju av dessa kurser startade 26 mars med 120 antagna. Alla kurserna går på deltid och distans (Eiman, 2012).

Den 26 mars startade vårens kurser inom Lärarlyftet II vid Göteborgs universitet. Göteborgs universitet ger också 17 nya kurser inom Lärarlyftet II till hösten. Skolverket har erhållit 600 kursförslag från 24 lärosäten som svar på sin offertförfrågan om kurser inom Lärarlyftet II med start höstterminen 2012. Göteborgs universitet tillsammans med Stockholms universitet och Högskolan i Dalarna är de lärosäten som erhållit flest kurser i denna upphandling. Resultatet är 17 kurser som Skolverket avser att upphandla av Göteborgs universitet (Löfstedt, Nyhet 2012-03-02).

1.1.5 Utveckling inom distansutbildning

Distansutbildning är utbildning där hela eller huvuddelen av utbildningen genomförs med stöd av IKT (informations- och kommunikationsteknik). Nätbaserad distansutbildning är synonymt med IKT stödd distansutbildning (Begrepp och definitioner, 2010).

Distansutbildning är inget nytt fenomen (Egidius, 1999). I Sverige grundades exempelvis Hermods korrespondensinstitut 1898 och denna var framgångsrik fram till 1970-talet. Kursmaterialet delades då som ”brev” vilka var cirka 20 sidor långa med teori och övningsuppgifter samt självförhållningsfrågor. Sedan fick studerande också inlämningsuppgifter som läraren rättade till innan eleven fick ytterligare ”brev”. Detta påminner om det sätt man arbetar i nätbaserade distanskurser.

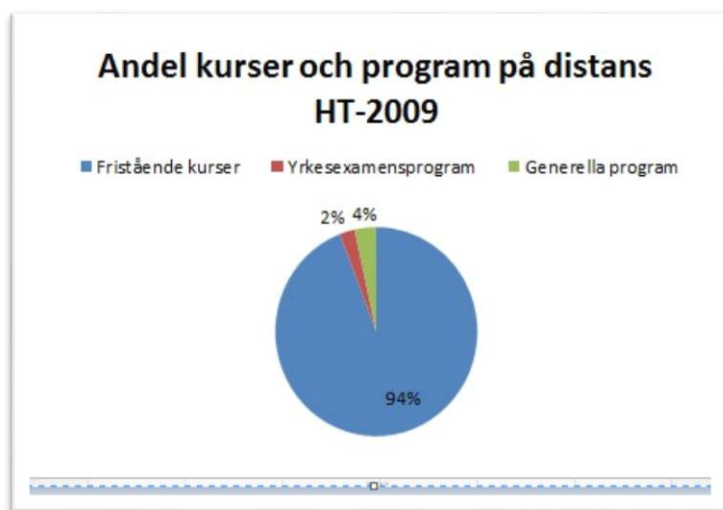
Ur ett sociokulturellt perspektiv är interaktion och kommunikation centrala för att förstå lärande och utveckling så väl kollektivt som individuellt. Det är genom socialt samspel som vi kommer i kontakt med omvärlden och blir delaktiga (Säljö, 2000).

Johan Henrik Pestalozzi's tankar om pedagogik är mycket intressanta för han betonade en metod där lärarna ger eleverna ”verktyg” (metoder) som gör det möjligt för dem att själva på sikt ta ansvar för sitt lärande (Egidius, 1999). Distansutbildning kräver mycket ansvarstagande och självdisciplin men innefattar också viss frihet. Fristående distanskurser ger möjlighet att själv styra sitt lärande och ämnesval.

I Sverige har distansutbildning utvecklats tidigt. År 1998 bildades Distansutbildningsmyndigheten och dess ansvar om utbildningen gick sedan till Myndigheten för Sveriges Nätuniversitet 2002. Senare har det nationella stödet för distansutbildning minskat. Fokus har funnits på samarbete mellan lärosäten till exempel gemensamma utbildningar (Högskoleverkets PM, 2010).

Det har skett en markant ökning i antalet helårsstudenter på distansutbildningar. Det är hela 100 % i Sverige sedan 2002. År 2010 studerade var femte student helt eller delvis på

distans. Kvinnor studerar i större utsträckning än män på distans. Distansutbildningen består mest av fristående kurser som ses här under.

Tabell 1.1. Andel sökbara kurser och program på distans under höstterminen 2009 (Diagram ritad i Excel och grundar sig på siffror i tabellen från statistiken i Högskoleverkets PM, 2010 s.12).

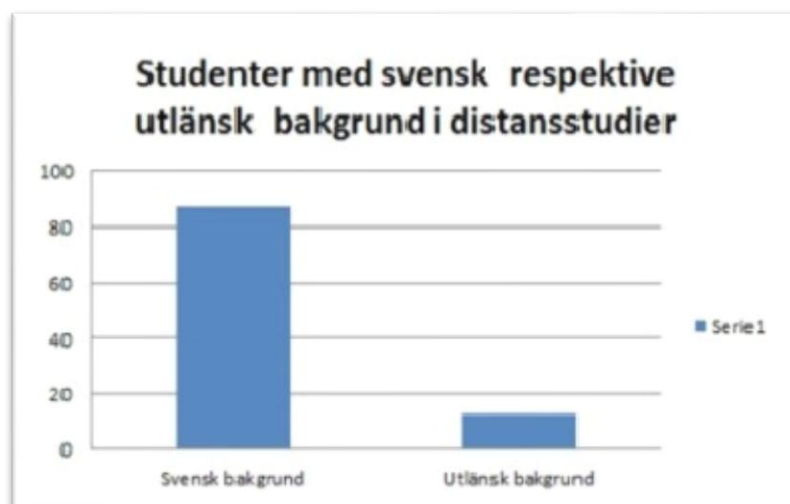
Nätbaserade fristående kurser är ofta lättare att läsa vid sidan av arbete. Yrkesverksamma har begränsat med tid. Det är lättare välja fristående kurser enligt sitt eget tycke och behov. Val kan göras bland olika ämnesområden och olika högskolor runt om i landet och till och med olika länder. Distansutbildningens volym har ökat konstant under 2000-talet. Av de fristående kurserna som högskolorna ger utgör distansutbildningar allt större del. Av distansutbildningsvolymen var 89,6 procent på grundnivå och bara 9,6 procent på avancerad nivå under läsåret 2008-2009 (Högskoleverkets PM, 2010).

Det virtuella klassrummet har verkligen slätt upp sina portar. Teknikutvecklingen inom data och IT bidrar till omvälvningar inom utbildningen. Informationsnätverk kommer att få lika stor inverkan på vår ekonomiska hälsa under 21:a århundradet som järnvägar och motorvägar hade på 1800- och 1900-talen (Boström, 2011).

1.1.6 Vilka studerar på distans

Det finns två grupper av distansstuderande. De som enbart studerar på distans och de som studerar både på campus och på distans. Höstterminen 2009 var antalet högskolestuderande på distans hela 80 500 personer. Under de senaste tio åren har distansstudenters antal ökat från 8 procent till 22 procent av alla studenter. Antalet studerande enbart på distans var över 60 000 (Högskoleverkets PM, 2010).

Majoriteten som läser på distans är kvinnor såsom också majoriteten på enbart campusstudenter. Könsfördelningen är större bland distansstuderande. Också äldre personer läser i större utsträckning. 60 % av studenterna var äldre än 30 år. Skillnader fanns också i åldersfördelningen mellan kvinnor och män. Distansstuderande kvinnor var genomsnitt äldre än männen. Personer med utländsk bakgrund var underrepresenterade i högre utbildning och ännu mer i distansutbildningar. Fördelningen kan ses här nedan.

Tabell 1.2. Studenter med svensk respektive utländsk bakgrund i distansstudier år 2009 (Diagram ritad i Excel och grundar sig på siffror, vilka rör sig enbart kurser på distans, i tabellen från statistiken i Högskoleverkets PM, 2010 s.28).

Personer med föräldrar med högre utbildning var överrepresenterade i högskoleutbildningar men detta gällde inte distansstudenter. Bland dem som enbart studerade distansutbildningar hade 57 % lågutbildade föräldrar. Fördelarna med distansstudier är att den ger ökade möjligheter för föräldrar med barn att studera. Undersökningar visar att relativt många som studerar på distans har barn under 18 år. Bland kvinnor är andelen större (45 %) än hos distansstuderande män (31 %) (Högskoleverkets PM, 2010).

En annan fördel är också att man kan studera på högskolor i annan ort än man bor. Med några obligatoriska träffar eller inga alls. Enligt statistiken bor hälften av distansstudenterna i närheten av lärosäten eller i avgränsande län. Många som börjar studera på distans har studerat tidigare och har redan examen. Så man kan se att distansutbildning används ofta som påbyggnadsutbildning, fortbildning och vidareutbildning. Deltidsstudier är också vanliga. Kartläggning av distansstudier visar att det är ovanligt med heltidsstudier på distans (Högskoleverkets PM, 2010).

1.2 Distansutbildning och Livslångt lärande

Livslångt lärande får en alltmer framträdande plats i EUs utbildningspolicys. Ländernas utbildningsministrar har fast övertygelse att vuxenutbildning har stor betydelse och väsentligt bidrar till konkurrenskraft, anställbarhet och social delaktighet. De har därför enats om att minst 15 % av alla vuxna senast 2020 bör delta i någon form av teoretisk eller praktiskt utbildning. Utmaningen är att åstadkomma handlingsplaner för att skapa möjligheter för vuxna att höja sin utbildningsnivå (Europeiska kommissionen, 2007).

Fem internationella konferenser om vuxenutbildning (CONFINTEA I-V) sedan 1949 har riktat världens uppmärksamhet till vuxenutbildning som en grundläggande mänsklig rättighet. Idag är utbildning viktigare än någonsin som ett verktyg för att frigöra den

kreativa potentialen hos människor och samhällen och som en kritisk resurs som bidrar till välbefinnandet i Sverige och också globalt sett.

Vuxenutbildningen är en viktig del av det livslånga lärande som betecknar alla pågående lärprocesser, formella eller på annat sätt, där människor betraktas som vuxna av det samhälle de tillhör och utvecklar sina förmågor, berikar sina kunskaper och förbättrar sina tekniska och yrkesmässiga kvalifikationer eller vrider dem i en ny riktning för att tillgodose sina egna behov och samhällets (Confintea VI, 2009).

1.2.1 Utbildningspolitiska synpunkter

I Sverige startade Kunskapslyftskommittén sin verksamhet 1995. Kommitténs huvuduppgift har varit att ta fram underlag för en nationell svensk vuxenutbildningspolitik (SOU, 2000:28 del 1). Kunskapsbygget är det sammanfattande namn Kunskapslyftskommittén gett sina förslag till vuxenutbildningsreform. Denna kommitténs förhoppning har varit att öppna en bred diskussion om vuxenutbildningen på 2000-talet och ta steg mot ett effektivt och rättvist kunskapssamhälle i Sverige, ett kunskapssamhälle som är tillgängligt för alla. Enligt denna kommitténs mening befinner vi oss i början på utvecklingen av det livslånga lärandet. Definition av vuxenutbildning enligt Kunskapslyftskommittén ses här under.

”Vad menar Kunskapslyftskommittén med vuxenutbildning?

Utbildning för vuxna är all den utbildning en människa genomgår efter den utbildningen upp till och med gymnasial nivå som barn/ungdomar genomgår i en följd.

Vuxenutbildning kan kompensera tidigare avbruten eller ej fullföljd ungdomsutbildning, komplettera och bygga på tidigare utbildning eller utgöras av utbildning inom ett helt nytt område.

Här ingår utbildningsformerna kommunal vuxenutbildning, inklusive särsvux (vuxenutbildning för utvecklingsstörda) och sfi (svenskundervisning för invandrare), SSV (statens skolor för vuxna), folkbildning, arbetsmarknadsutbildning, kvalificerad yrkesutbildning, kompletterande skolor och högskola.”

Figur 1.3. Definition av vuxenutbildning (SOU, 2000:28 del1).

Kommitténs synpunkt om reformering av utbildningen för vuxna tar sin utgångspunkt i individen. De menar att individen ska få större rättigheter och möjligheter att studera. Deras förslag förutsätter kraftfulla rekryteringsinsatser och ett förstärkt studiestöd. Om inte finansieringen är ordnad är det många – inte minst vuxenstuderande– som tvekar att ta steget in i studier.

Enligt deras slutsatser är också stöd till individerna viktigt. Kommunerna ska ha tillgång till en bra infrastruktur för livslångt lärande enligt Kunskapslyftskommittén. Följande saker nämns:

- uppsökande verksamhet – rekrytering;
- studie - och yrkesvägledning – individuella och fördjupade studieplaner;
- validering; samarbete mellan utbildningsanordnare och kommunala förvaltningar, med näringsliv och arbetsförmedling;
- flexibelt lärande – individuella studiegångar, IT-baserat lärande;
- utvärdering och kvalitetssäkring på lokal nivå

Kommittén hyser också stora förhoppningar om att deras förslag till satsningar

på forskning, utveckling och kompetensutveckling ska leda till att individerna successivt får allt större möjligheter till ett flexibelt, livslångt lärande.

En ny myndighet, Distansutbildningsmyndigheten började sin verksamhet 1999-07-01. Myndigheten är förlagd till Härnösand och dess huvudsakliga uppgift är att genomföra utvärderingar och bedömningar som underlag för statsmakternas respektive universitetens, högskolornas och folkbildningens åtgärder för att förbättra kvaliteten inom IT-stödd distansutbildning (SOU, 2000:28) och att belysa och presentera den IT-stödda distansutbildningens betydelse för samhällsutvecklingen i ett nationellt perspektiv och för olika regioner i landet samt att stödja den fortsatta utvecklingen av den IT-stödda distansutbildningen inom högskole- och folkbildningsområdena.

Ett problem som påpekas i detta sammanhang är att det i Sverige – och även internationellt finns för lite forskning om hur man bör gå tillväga för att kommunicera och förmedla information via datorn på ett pedagogiskt välstrukturerat sätt.

1.2.2 Rekommenderade strategier för livslångt lärande

Confintea rekommenderar följande strategier:

1. Att man genomför en integrerad vuxenutbildning (där distansutbildning ingår) och utbildningspolitiken inom ramen för livslångt lärande;
2. Att man utformar specifika och konkreta handlingsplaner för vuxnas lärande och utbildning som är integrerat med globala, nationella och regionala utvecklingsplaner och med verkliga aktiviteter där de finns.
3. Att man inrättar lämpliga mekanismer för samordning, vilket kan inkludera övervakning, kommittéer där alla aktörer verksamma i vuxenutbildning (också distansutbildning) och utbildning;
4. Att utveckla eller förbättra strukturer och mekanismer för erkännande, validering och ackreditering av alla former av lärande, genom att upprätta likvärdiga ramar som ramar för kvalifikationer som omfattar informellt och icke-formellt lärande (Confintea VI, 2009).

Politik och lagstiftning för vuxenutbildningen måste vara övergripande, allomfattande och integreras i ett livslångt och livsvitt lärande perspektiv, med kompetens som utgångspunkt, baserade på sektorsvisa och sektorsövergripande angreppssätt som täcker och kopplar samman alla komponenter i lärande och utbildning. Detta inkluderar också högre utbildning på distans.

Denna analys av vuxnas högre utbildning bidrar till förståelse av livslångt lärandets karaktär.

Viktigt i detta sammanhang är:

- Samverkan med omgivande samhälle
- Kontakt med verksamma praktiker till exempel genom studenter som studerar vid sidan av sitt arbete.

1.3 Utmaningar inom distansutbildning

Distansstudenternas prestationer är betydligt lägre än campusstudenternas och många distansstuderande slutför inte heller sina studier. För all högskoleutbildning är den

genomsnittliga prestationsgraden 79 % och för distansutbildningen bara 56 %. Detta ses mest tydligt på de fristående distanskurserna. Det finns också skillnader mellan kvinnors och mäns prestationer (Högskoleverkets PM, 2010).

Tabell 1.3. Skillnad mellan kvinnors och mäns prestationer i distansutbildning (Diagram ritad i Excel och grundar sig på siffror, vilka nämndes i texten, från statistiken i Högskoleverkets PM, 2010 s.44).

Vad detta beror på har inte analyserats och det kan finnas många faktorer som påverkar detta. Statistiken (Högskoleverkets PM, 2010) visar att vid nätbaserade utbildningar är det lägre andel studenter som slutför sina studier eller de behöver mer tid för att slutföra dem. Man måste undersöka flera dimensioner för att klargöra detta.

Ekonomi påverkar alltid studier. Många distansstuderar utan studiestöd och möjligheten att få studiestöd är också begränsad. Begränsningar gäller hur lång tid man kan få studiemedel och även hur gammal kan man vara för att få dessa.

”Möjligheten till högre utbildning på distans är en av IT-utvecklingens allra främsta förtjänster såväl ur ett demokratiskt perspektiv som ur ett globalt tillväxtperspektiv. För att säkerställa Sveriges konkurrenskraft som IT-nation bör främjandet av akademisk infrastruktur ges en central betydelse i den svenska IT-strategin. Från en sådan utgångspunkt kan inte en enskild myndighets administrativa intressen rimligen anses väga tyngre än nationens intressen som helhet. Rätten till studiemedel för distansstudier vid universitet världen över bör vara en självklar utveckling i Sverige som ledande IT-nation.” (Wendelhof, 2009/2011)

Teknisk utveckling medför också olika slags problem. Fortfarande saknas det resurser och samverkan mellan IT-kunniga teknologer och pedagoger. IT-ansvariga är inte nödvändigtvis medvetna om alla lärandets områden och pedagogiskt orienterade personer upptäcker inte alltid alla tekniska möjligheter och begränsningar. Lärarnas och studenternas kunskande inom detta växande tekniska område är inte alltid garanterad heller. Det är av största vikt att lärare och studenter får undervisning i användning av ny teknologi (Kurki & Mäki-Komsi, 1996).

Många studenter anser, att pedagogiken på distanskurserna är undermålig och att IT-stödet i utbildningen inte når upp till studenternas förväntningar. Flera studenter påpekar att lärarna använder en campuskurs, vilken de har lagt på lär-plattformen utan att anpassa pedagogiken efter studieformen (Högskoleverkets PM, 2010).

1.4 Syfte och frågeställningar

Denna rapport syftar till att undersöka vilka svårigheter det finns för vuxna lärare som studerar vid sidan av läraryrke på distans. Rapporten utreder också hur mycket stöd yrkesarbetande studenter får. Områden av stöd som undersöks är stöd för lärandet, det sociala stödet samt tekniska stödet. Rapporten vill visa vilken stödjande funktion läraren har på distansutbildningen och om lärare organiserar möjligheter till socialt samspel mellan studenterna, uppmuntrar studiegrupperns ansvarstagande att genomföra studierna och stödjer studenternas nätbaserade kommunikation.

Med enkäter kommer undersökas också hur ett urval av lärarlyftets studenter lyckas koordinera studier med övriga delar av sitt liv - deras familjer, arbete, fritid. Studenterna svårigheter i detta undersöks och även hur de upplever situationen att organisera sina studier. Rapporten ger också inblick på studenters lärandesituation, hur vana de är att använda det tekniska systemet där information och kommunikation sker. Faktorer som påverkar motivation undersöks samt arbetets påverkan på studier.

2 Teori om lärande

Lärandemiljö kan ses som större enhet, där tillhör förutom teknisk och programinnehåll också social, kunskapsmässig och kulturell kontext. Dynamisk lärandemiljö, där nya pedagogiska och utbildningspolitiska synsätt tillsammans med möjligheter av den nya teknologin har central betydelse. Media är central komponent när utbildaren bygger upp nya lärandemiljöer och måste vara en del av helhetsmässig designprocess. Val av verktyg och deras användande måste anpassas till utbildningsverksamhet. I vuxenutbildningen är lärarens och studentens roller och relationer betydande. På grundval av allt lärande och studerandet finns någon uppfattning om vad lärandet är och hur lärandets karaktär beskrivs. Vi lär på många olika sätt utan att vi ens är medvetna om detta. (Hirvonen, 2004).

2.1 Definitioner

Med lärandemiljö menar man i denna studie studerandets alltomfattande verksamhetsmiljö, i vilken tillhör till exempel lärare, studiemetoder och synsätt, verksamhetsformer, kunskapskällor, teknik och media. Med lärandemiljö menar man också fysisk eller virtuell plats, gemenskap av människor eller praktik, vilka syftar till att främja lärandet (Hirvonen, 2004).

”Lärande är knutet till ett sammanhang, en inlärningsmiljö. Det betyder att inlärningsituationen är viktig för vad lärs och vilka känslor som knyts till lärandet. Arbetsplatsen är en viktig inlärningsmiljö. I en framtida vuxenutbildning ingår lärandet

på arbetsplatsen som en angelägen möjlighet. Det blir då viktigt att kunna koppla det formella lärandet till det informella lärandet i arbetslivet.” (SOU, 2000:28 del3)

Därför är lärandeperspektiv som är tillämplig i denna mening det sociala perspektivet av lärande. Det summeras kortfattat med följande principer:

- *Lärande är medfött:* det är fortgående och en integrerad del av våra liv, inte speciell form av aktivitet separerad från resten av våra liv.
- *Lärande är först och främst förmåga att förmedla nya betydelser, meningar, innebörder:* Detta involverar vår hela person i dynamisk interaktion av deltagande och omformandet i sammanhang.
- *Lärande är fundamentalt experimental och fundamentalt socialt:* Det involverar vår egen erfarenhet av deltagande och omformandet i sammanhang.
- *Lärande grundlägger banor av deltagande:* det bygger upp personliga historier i relation till våra gemenskapers historier, detta binder vår förflutna till framtiden i processen om individuell och kollektiv omformande.
- *Lärande är angelägenhet, fråga om engagemang:* det beror på möjligheter att bidra, medverka aktivt i praktiker och gemenskaper vilka vi värdesätter och som värdesätter oss, att integrera deras verksamhet i vår förståelse av världen, och att göra kreativ, skapande, meningsfylld, idérik, konstruktiv användning av deras respektive repertoar
- *Lärande är fråga om fantasi:* det beror på processer av orientering, inriktning, reflekterande, och undersökning för att placera våra praktiker i bredare kontext.
- *Lärande är angelägenhet, inriktningar, mål för ett arbete:* det beror på vår kontakt av ramverk för sammanhållning, koordination, och konflikt lösning som bestämmer, fastställer social effektivitet av våra aktioner
- *Lärande involverar ett samspel mellan lokala och globala:* det tar plats i praktik, men det definierar en global kontext för dess eget lokalitet. Skapandet av lärande gemenskaper det beror på dynamiskt samspel av engagemang, fantasi, och mål för ett arbete för att göra länk mellan det lokala och globala för att åstadkomma motor som driver nytt lärande (Wenger, 1998).

Praktikergemenskap definieras som en grupp av människor vilka delar resurser, problem, och passion om ett ämne, och som gemensamt fördjupar sin kunskap och expertis i detta område genom interaktion och med fortgående grund. Dessa människor arbetar inte nödvändigtvis tillsammans varje dag men de möter varandra för de ser värdet i denna samverkan. De delar information, insikter, och råd samt hjälper varandra. De ackumulerar kunskap. Allt detta leder också till personlig tillfredsställelse av att känna delaktighet med kollegor. Över tid utvecklar praktiken ett unikt perspektiv på sitt ämne och gemensam kunskap, verktyg osv. Man skapar också personliga relationer och etablerar sätt att medverka. (Wenger, McDermontt & Snyder, 2002). Internet erhåller format för komplex och realistisk samt relevant lärandemiljö. Social samverkan är också viktig och möjlig i nätbaserad lärandemiljö.

Knabe (2004) beskriver dessa sociala möjligheter som stöd kopplat till kooperativt lärande relaterat till praktikergemenskaper i analys av konstruktivistisk design i

teknologisk omgivning. Denna synsätt är tillämplig också för denna analys av distansstudier för nätbaserade lärandegemenskaper som är förknippade med gemensamma mål, delad erfarenhet och ömsesidig stöd och medverkan (Knabe, 2004).

Konstruktivism refererar just speciellt till antagandet att människor utvecklas genom engagemang i personlig och social konstruktion av kunskap. Människor skapar personliga meningar för sig själva och skapar delad mening tillsammans med andra. Lärande betyder, som utbildningens primära mål, studenters utvecklande och förbättring (Gagnon & Collay, 2006).

Praktikergemenskaper erbjuder ramverk med verktyg, idéer, historier, artefakts, goda exempel och information som kan delas mellan medlemmar. I distansutbildningsmiljön har praktikergemenskaper tillgång till hyperlänkar som leder till externa resurser, såsom material, experter inom området och andra studenter med vilka man samarbetar. Som i vilken som helst konstruktivistisk lärandemiljö är samarbete, diskussioner och feedback viktiga faktorer.

Viktiga aspekter i praktikergemenskaper är följande (Conrad, 2009):

- Hjälpa i utmaningar
- Tillgång till expertis
- Förtroende för att åtgärda problem (att utnyttja resurser och experter)
- Meningsfullt deltagande (forum och diskussionsgrupper)
- Känsla av tillhörande (stöd för grupper)

Praktikergemenskaper innehåller viktiga konstruktivistiska nyckelkomponenter. En del av dessa är följande (Conrad, 2009):

- Individ är i centrum av lärande-erfarenhet
- Multipla perspektiv
- Situerat sammanhang
- Gemenskap har roll som mentor och coach
- Reflekterande att förstå "hur" och "varför"
- Självstyrt lärande, livslångt lärande
- Lärande person skapar egen kunskap

2.2 Konstruktiv perspektiv om vuxnas lärande

Enligt konstruktivism involverar allt lärande mental konstruktion. Allt lärande händer i sinnet. Enligt detta sätt att tänka är lärandet en aktiv process och all kunskap är unikt för individer oavsett om det skaffas genom lektioner eller text eller genom erfarenhet. Så enligt konstruktivism är allt lärande intimt vävt med erfarenhet och i kontext av erfarenhet var och hur det än sker (Swan, 2005).

Skillnad mellan objektiva teorier av lärande och konstruktiva teorier ses i nästa figur nedan.

Objektiv	Konstruktiv
Lärare kontrollerar lärande process	Student kontrollerar lärande process
Instruktioner och strategier är väl definierade och väljs på grundval av domän och typ av lärandet mål/objektiv	Lärandet är inbäddat i en komplext, problembaserad händelse i verkliga livet
Lärandeomgivning är strukturerad och sekvenserat korrekt	Lärandemiljö är öppen och flexibel
Målen och objektiven sätts upp av lärare eller designer	Målen och objektiven sätts upp av lärande person
Bedömning är inriktad mot mål och objektiv och bedrivs på slutet av instruktioner.	Bedömning är fortgående och inbäddad i lärandehändelse.
Kognitiv process av kunskapsförvävandet betonas	Multipla perspektiv och social handling betonas.

Figur 2.1. Jämförelse av objektivt och konstruktivt lärande och instruktion (Chen, 2007).

Koncept av konstruktiv lärandedesign baseras på idén att lärande är både en individuell och samtidigt social process för att konstruera en mening. Fokus är på vad studenter vill göra för att lära sig och vad lärare vill göra för att inspirera och stödja lärandet (Gagnon & Collay, 2006).

Konstruktivism

Jean Piagets teori kallas ofta genetisk strukturalism och det beror på att han har visat hur nya tanke- och handlingsmönster föds ur det gamla. Ordet genetisk kommer av genesis som betyder uppkomst och tillkomst (Egidius, 1999). Jean Piaget kan betraktas som föregångare till teoribildning inom konstruktivt lärande. Jean Piaget introducerade idén om att barn konstruerar sin egen kunskap. Han menade att barnen engagerar sig i dialog och de gradvis bygger upp en repertoar av ord och fraser tills de kan tala i meningar. Just som vi inte lär dem hur man går, vi inte lär dem hur man pratar. Vi stödjer deras lärande och vi är glada över deras framsteg men de lär sig att tala själv (Gagnon & Collay, 2006).

Piaget betonade ständigt att barnen måste vara aktiva och tillåtas göra egna fysiska och intellektuella erfarenheter för att utvecklas. Han menade att barnen ska vara självstyrande, formulera sina egna frågor, manipulera objekt och därigenom få insikt (Säljö, 2000) och detta sätt att tänka är tillämplig också angående vuxna lärande personer. Likaså behöver vuxna yrkesverksamma studenter stöd i sitt lärande och därför är det viktigt att forska vilka utmaningar de möter under distansutbildningar för att möta deras speciella behov av hjälp och stöd.

Det socialas betydelse

Vygotskys teori om social utveckling, speciellt hans arbete om lärandet i social kontext, är intressant. Vygotsky menade att social interaktion är en fundamental aspekt av framgångsrik kognitiv och intellektuell utveckling. Enligt Vygotsky sker inläringen i något som han kallar för *The Zone of Proximal Development* (ZPD). Potential för kognitiv utveckling och lärande beror på förflyttning över ZPD. Denna area av förståelse eller kognitiv utveckling ligger nära men strax bortom lärande persons nivå av förståelse. För att göra framsteg *måste de få hjälp att nå denna nivå och bortom det till nya högre nivåer* (Pritchard & Woollard, 2010).

I sitt lärande kan personer assisteras så att de kan göra framsteg genom inom sin ZPD, i utbildningssituationer utgörs dessa assisterande personer av andra med mer kunskap och som kan ge stöd för att hjälpa studerande göra dessa framsteg. Denna person behöver inte nödvändigtvis vara en lärare utan *vem som helst som kan stödja lärande*.

Under distansutbildningen behöver yrkesverksamma studenter stöd av många personer från olika områden. Det är viktigt med familjens, vänners, medstudenters, arbetslivets (arbetsgivare, arbetskamrater), lärares, handledarnas, studievägledarnas hjälp för studenter som studerar vid sidan av sitt arbete. De olika personerna inte bidrar alla till själva lärandet utan till att möjliggöra studierna.

Utmärkande för Piagets sätt att tänka var att utveckling ses som process som i avgörande grad kommer inifrån. Det som finns hos människan är medfött och given förutsättning. Däremot i Voygotskys sociokulturella perspektiv är samspelet mellan kollektiva resurser för tänkande och handling av betydelse för individers lärande. Vår utveckling enligt denna synsätt antas inte på samma direkta sätt vara bestämt av vår egen aktivitet i förhållande till omvärlden. Det finns i stället en betoning av att denna omvärld tolkas för oss i gemensamma och kollektiva mänskliga verksamheter. Människor föds in i och utvecklas inom ramen för samspel med andra människor. Vi lär oss helt enkelt att uppmärksamma, beskriva och agera i verkligheten på det sätt som omgivningen tillåter och uppmuntrar (Säljö, 2000). Därför är det viktigt att ha kunskap om olika lärmiljöer och hur dessa främjar lärandeprocesser.

Deweys tankar ger visionär vägledning för hur vi ska gå väga i vårt lärande i denna föränderliga värld. Dewey sökte syntes mellan teori och verklighet. Han menade att kunskap uppstår när vi prövar oss fram i arbete och handling (Learning by doing). Den bild vi får av världen är inte ett vetande om tillvaron i sig själv, utan en bild som stämmer med de saker som vi gör med tingen och med de relationer som vi har. (Egidius, 1999) Ja, inom distansutbildningar är yrkesverksamma studenters erfarenheter, kompetens och koppling till arbetslivet viktigt enligt konstruktivt synsätt där lärandet ska vara autentisk och "real-World" grundat.

Relevant utbildning

"The relevance of education" är ett nyckelbegrepp i Bruners pedagogiska filosofi. Enligt Bruner ska kunskap ha mening för eleverna, tala till deras känslor och motiv, annars blir de inte relevanta. Bruner betonade även den sociala relevansen i utbildningen. Han menade att unga människor inte kan förvärva en naturlig självkänsla, om de inte i sina studier känner att kursinnehållet har relevans för yrkesliv och deras roll som samhällsmedlemmar (Egidius, 1999). Bruner betraktade lärandet som en aktiv, social process. Ett av hans huvudteman var att lärandet är en aktiv process i vilket lärande personer konstruerar nya idéer eller koncept vilka grundar sig på deras nuvarande eller redan existerande kunskap. Lärande personer väljer och transformerar information, konstruerar hypoteser och gör beslut med referens till och beroende av deras interna kognitiva struktur. Personen refererar alltså nätverk av scheman vilka har mening och koppling till erfarenhet och tillåter individer att bygga det som de redan vet och kan bygga på. Därför borde lärare försöka uppmuntra studenter att upptäcka principer självständigt. Lärare och elever borde engagera sig i aktiv dialog för att åstadkomma detta. Lärarens roll är då att hjälpa i denna transformeringsprocess där vilken kunskap

som helst lärs ut som är tillämplig för lärande personers aktuella nivå av förståelse (Pritchard & Woollard, 2010).

I distansutbildningar när studenters lärande blir allt mer självständigt är lärandemiljöns möjligheter till social interaktion mycket viktiga. Lärande involverar vår egen erfarenhet av deltagande och omförandet i sammanhang samt former av kompetens definierad i våra gemenskaper (Wenger, 1998). Där kommer också studenters aktuella kunskap in i bilden och erfarenhet från arbetsplatsernas praktikergemenskaper som enligt konstruktiva principer borde inkluderas och tas till vara samt utnyttjas under utbildningen.

Självorganiserat lärande

Brookfield utvecklade forskningen om självstyrt lärande, vuxenutbildning i samhället, jämförande vuxenutbildning, kvalitativa undersökningar av vuxnas lärandeprocesser samt politiska och filosofiska aspekter av vuxen- och vidareutbildning.

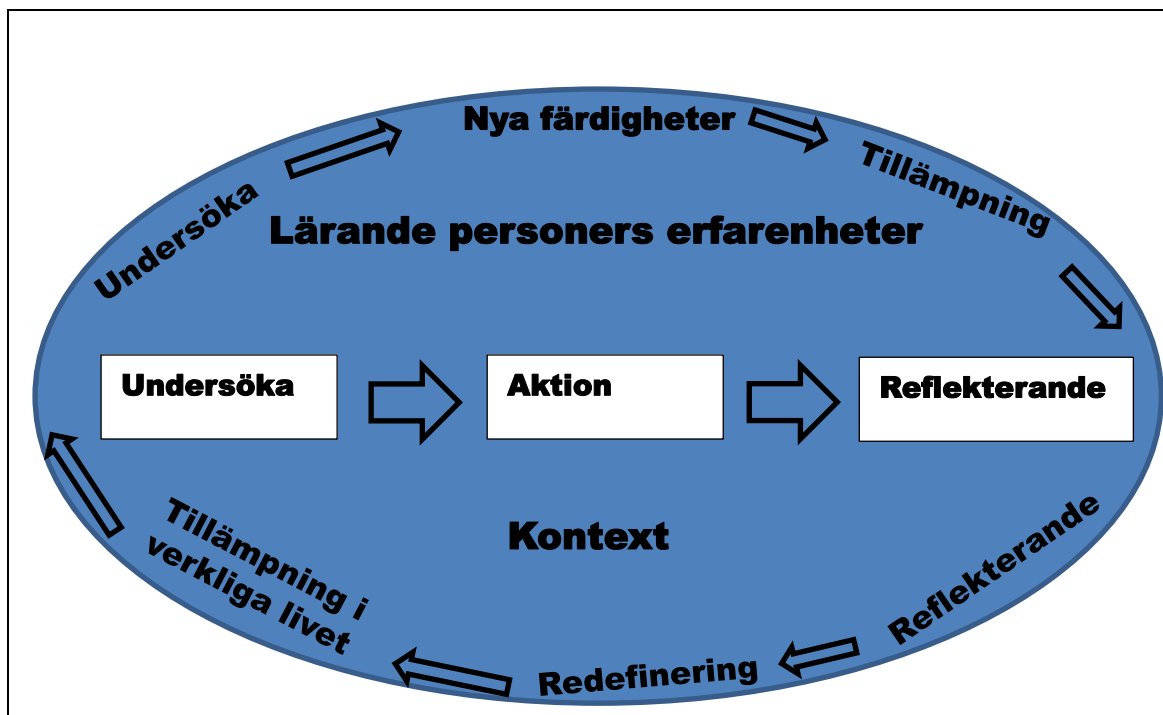
Vuxna lär sig många gånger i varandras sällskap. De tillfällen av undervisning och lärande, vilka resulterar i skapande och förändring av våra övertygelser, värderingar, handlingar, relationer och sociala former, är ett sätt som vi realiserar vår mänsklighet på. Om vuxna från olika och skilda klasser samt etniska grupper aktivt undersöker idéer, trosuppfattningar och praktiker då har vi mer sannolikt ett samhälle där kreativitet, mångfald och fortgående återskapande av sociala strukturer är accepterade normer. Stor del av vuxnas lärande sker utanför formella utbildningssituationer och är en komplex fråga (Brookfield, 1986).

Många undervisningssituationer inkluderar samarbetsaktiviteter. Gruppkultur utvecklas då varierande i och med att deltagare vägleder varandra i att arbeta med att undersöka sina uppfattningar och sätt att tänka. Reflektionen kring nya idéer, färdigheter eller kunskaper sker inte i ett tomrum utan måste inplaceras i en kontext av den lärande personens tidigare och nuvarande erfarenheter. Lärande personer får nya färdigheter och tillämpar dessa i riktiga livet, reflekterar tillsammans med andra personer och deras erfarenheter och formar på nytt hur dessa färdigheter tillämpas. Det är centralt för vuxnas lärande (Brookfield, 1986).

Den konstruktivistiska synen riktar inte bara på hur hjärnan behandlar information. Konstruktivismen handlar också om hur människan skapar förståelse utifrån erfarenheter och upplevelser. Meningsfull inläring är ett aktivt skapande av kunskapsstrukturer utgående från personliga erfarenheter. Det betyder alltså att den studerande formar en personlig bild av världen utifrån befintliga kunskaper, intressen, attityder och mål. Meningsfull inläring sker då den lärande väljer ut relevant information, organiserar informationen till en sammanhängande helhet och integrerar den med dåvarande kunskap (Strandvall, 2000).

Detta innebär att genom kritisk reflektion bli medveten om sina meningsbärande perspektiv och att transformera dessa genom att reorganisera deras betydelse. Lösningen kommer bara när problemet omdefinieras och vi förstår något på ett nytt sätt. Genom kritisk reflektion ifrågasätter individen själva förutsättningarna för att angripa en problematik på ett visst sätt. Den mogna individens främsta kännetecken är öppenhet inför alternativa perspektiv, vilket ytterligare bidrar till att lärande kontinuerligt växer. För att stöda ett konstruktivistiskt lärande utbildaren kan lägga upp

undervisningssituationen så att de studerande exponeras för olika synvinklar av ett problem eller ämne. Läraren skall arrangera innehållet i inlärningsuppgiften och leda den studerandes aktiviteter så att den studerande själv upptäcker, och konstruerar, en personlig och meningsfull uppfattning om problemet eller ämnet (Wilhelmsson, 1998). Här under ses en modell baserad på Brookfields idéer om vuxnas lärande.

Figur 2.2. Notation av praxis för vuxna personers lärande. (Denna grafiska presentation grundar sig på boken "Understanding and Facilitating Adult Learning" sidan 16 skriven av Stephen D. Brookfield och ritad av Arja Hannele Angeria för denna magisteruppsats).

I ett sociokulturellt perspektiv alla våra handlingar och vår förståelse är delar av kontexter. Våra handlingar ingår i, skapar och återskapar kontexter. Delar och helheter definierar varandra, och kontexten kan ses som det som väver samman en social praktik eller verksamhet. Det finns fysisk kontext, kognitiv (eller mental) kontext, kommunikativ kontext och historisk kontext samt kombinationer av dessa. Den fysiska är den miljö och verksamhet inom vilken handling vanligtvis utförs. Det finns kognitiva och kommunitiva kontexter som har betydelse hur vi handlar. Skolan är exempel på en historisk kontext med lång kommunikativ tradition. Vogotsky har utvecklat så kallad verksamhetsteori. Det representerar ett försök att systematisera förståelsen av mänskliga handlingars situerade natur och beskriva dem som delar av kontinuerliga sociala praktiker i samhället. Med verksamhetssystem avses en historisk utvecklad aktivitet av något slag till exempel skola, sjukvård, produktion och så vidare. Inom ramen för dessa relativt permanenta miljöer utför människor handlingar som motiveras av att de är delar av verksamhetssystem. Handlingarna bidrar också till att återskapa verksamhetssystem. Lärande i stor del är både en fråga om att ha information, färdigheter och förståelse, men samtidigt kunna avgöra vilken förståelse är relevant i visst sammanhang (Säljö, 2000).

Individen bär sig med kunskaper från en situation till en annan. Carragher, Carragher och Schliemann genomförde en serie studier som har bidragit till att återuppväcka insikten om tänkandets kontextuella natur i pedagogiska sammanhang. Dessa forskare pekade på

vilken avgörande betydelse det kommunikativa och fysiska sammanhanget har för människors förmåga att lösa problem. Lång erfarenhet, outtalade och tysta kunskaper tillsammans med en uppsättning färdigheter vägleder oss genom problem och låter oss göra beslut som passar in i de krav situationen ställer. Det är uppenbart att människor gör erfarenheter och därmed också tar intryck av vad de deltar i. Delar av dessa erfarenheter bär människor sedan med sig som strukturerande resurser i framtida situationer som kan användas i praktiken (Säljö, 2000).

När utbildning för vuxna designas är det viktigt att tänka på val av materiel, användning av utbildningsmetoder och relevant kunskap. Viktigt är också att presentera alternativa sätt. Detta sätt leder till självstyrt lärande och insikt i hur vi ändrar våra perspektiv och sätt att tänka om och betrakta världen.

Didaktikens frågeställningar är urgamla. Det handlar om frågor om hur människor lär sig om sin värld och sig själva. Det handlar också hur man kan skapa organisatoriska och materiella förutsättningar för lärande. Det är viktigt att diskutera djupare förståelse av kunskapsbildning och lärande inom olika områden och vilken roll olika fysiska och virtuella miljöer och lärarresurser spelar för lärandet. Didaktikens filosofiska frågeställningar berör hur vi föreställer oss tillvarons grundvalar (ontologi). Det handlar om hur vi ser individen. Man kan betrakta individen som fri eller sammanvävd med andra individer i ett socialt sammanhang. Man har olika tyngdpunkter på olika tider (Lundgren, Säljö & Lidberg, 2010).

En annan frågeställning handlar om hur kunskap om undervisning och lärande kan formuleras (didaktikens epistemologi). Beteende, minne, mognad, intellektuella förmågor, artefakter eller redskap betonas. Den andra synen är att fokus ligger på själva lärandemiljöns och det sociala samspelets betydelse för lärandet. Även frågor om etik och politik tas hänsyn till i tänkandet. Sådana viktiga frågor som utbildningens relation till makt, demokrati, inflytande och tillgänglighet.

Didaktikens grundfrågor som har sina rötter i antikens retoriktradition och kan sammanfattas på följande vis:

- Vad ska läras?
- Hur ska det läras?
- Varför ska det läras?
- Var någonstans ska man lära sig?
- Med vem ska man lära sig?
- När ska man utmanas i sitt lärande?
- Med hjälp av vad ska man lära sig?
- Hur ska lärandet bedömmas?

(Lundgren, Säljö & Lidberg, 2010)

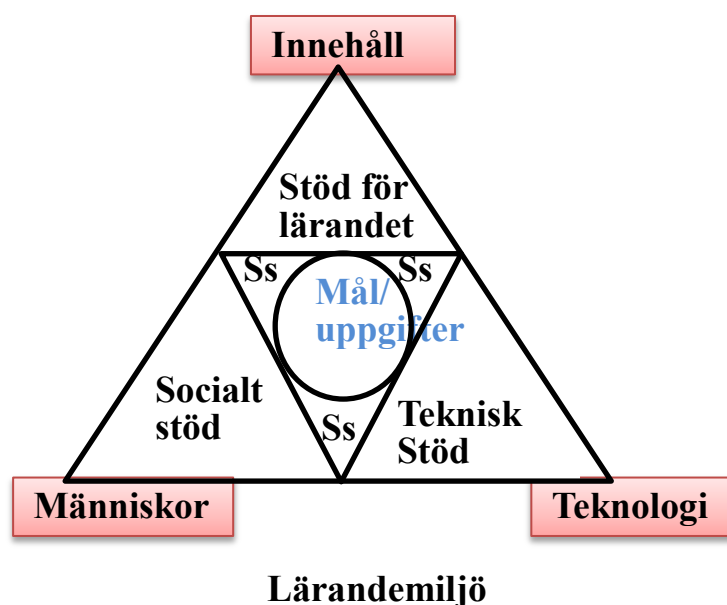
Undervisningens traditioner bör diskuteras i relation till både informationstillgänglighet och kunskapsutveckling i samhället. Didaktiken kan spela en ny roll i universitetens undervisning. Den kan ha en roll i att belysa kunskapspraktiker och lärandetraditioner, både ur ett kronologiskt (diakront) perspektiv och ur ett komparativt (synkront) perspektiv. Likheter och skillnader i traditioner och praktiker kan då synliggöras och leda till en ny förståelse av hur man lär sig i olika miljöer och vad det i dag kan betyda att arbeta som lärare i olika miljöer (Lundgren, Säljö & Lidberg, 2010).

Retorik och utbildning har utvecklat en stark tradition av förmedlingstänkande. Individens ses som en aktiv, meningsskapande varelse som använder olika tecken och medier att uttrycka sin förståelse av världen. Individens söker aktivt information och skapar kunskap. Denna kommunikativa vändning inom didaktiken handlar också om lärande i informella sammanhang i digitala miljöer och nätbaserade praktikergemenskaper. Lärandet ses på så sätt som aktiv process där information tolkas, transformeras och tolkas på nytt (Lundgren, Säljö & Lidberg, 2010). Man kan säga att didaktisk design är en ny utmaning. På grund av förändringar av innehållet i digitala läresurser är det av stor vikt att förstärka digitala kompetens. Det handlar om att kunna hantera internet och kritiskt granska, välja, utveckla och välja bort läresurser utifrån målen (Digitala läresurser i en målstyrd skola, 2009).

För att lyckas att stödja aktiv och meningsfull lärande i en konstruktiv lärandemiljö måste instruktören använda mycket tid och energi för att utveckla komplexa, problembaserad lärandehändelser. Det är tidskrävande att arrangera en öppen och resursrik lärandemiljö och på det sättet åstadkomma möjligheter för social interaktion. Det tar också tid att fortgående följa upp och stödja prestationer samt uppmuntra samarbete och interaktion för att få gagn av multipla perspektiver (Chen, 2007). Konceptuellt kan nätbaserad lärandemiljö sägas innehålla fyra komponenter:

- Teknologi
- Kursinnehåll
- Människor (dvs. instruktör, studenter, gästexperter...)
- Mål och uppgifter för lärandet

Figur 2.3. Nätbaserad lärandemiljö med stödfunktioner. (Modifierad från Chens artikel i Journal of Interaktive Online Learning, 2007).[Ss betyder studenter]

I e-lärandet förmedlas utbildning via olika digitala media. Design av instruktioner som också inkluderar lärandeteorier är kritisk aspekt för att lyckas i distansutbildningar. Design av instruktioner har alltid litat på olika modeller.

Enligt Koohang, Riley & Smith (2009) är följande designelement viktiga för design av lärandeaktiviteter:

1. Konceptuella inbördes förbundna och tvärvetenskapligt lärande
2. Utforskning
3. Högre nivå av tänkande
4. Studentdrivna mål
5. Studentens egna tidigare erfarenheter
6. Studentens kontroll av lärandet
7. Studentens självreflektioner
8. Verklighetsbaserade och relevanta exempel

Design och utformning av samarbete innehåller fem element:

1. Studenters samarbete
2. Studenters samverkan
3. Lärande personers multipla perspektiv
4. Lärande personers multipla representationer av innehåll
5. Socialt förmedlande bland studenter

Dessa nämnda element är en integrerande del av lärandecentrerad design. I *design av aktiviteter och uppgifter* borde följande tre element vara med:

- Individuell självutvärdering
- Gruppsamverkan
- Lärarens roll

Man kan kategorisera konstruktivt lärande till fyra *rekommendationer för lärare*:

1. Lärande införs till komplex, relevant och realistisk lärandemiljö
2. Möjlighet till social samverkan borde bli integrerad del av lärandet
3. Stöd för olika perspektiv och moden av representation borde ingå
4. Självständig kunskapskonstruktion och kunskapsprocess borde främjas

Alla dessa saker (listade ovan) är viktiga för analysen av svaren i enkäter. Enligt konceptuell modell undersöks hur innehållet stödjer lärandet och där kommer in olika lärandeaktiviteter, mål och uppgifter. Hur läraren stödjer aktiviteter med kommunikation och social samverkan och olika samarbetsformer till exempel grupparbeten analyseras också. Analysen vill lyfta fram social samverkan där olika perspektiv möjligen kan komma fram. Får studenter i Lärarlyftet II tillräckligt stöd i lärandemiljö samt från omgivningen är en intressant fråga. Hur motiverande är lärandemiljön och hur ger man stöd åt individuell självutvärdering samt självständig kunskapskonstruktion. Dessa är intressanta aspekter i undersökningen. Intressant sak är även om lärandemiljö är relevant och hur mycket man tar hänsyn till studenters erfarenheter i läraryrket.

3 Metod

Enkäter användes för att ta reda på studenters och lärarnas erfarenheter, åsikter och uppfattningar inom distansutbildningen. Enkäter bestod 22 frågor till studenter och 21 frågor till lärare, vilka respondenter svarade på. Respondentgrupper bestod av 16 lärarstudenter och 4 lärare. Lärarstudenter studerade på Göteborgs universitets kurser inom Lärarlyftet II. Göteborgs universitet har ordnat kurser med start vt. 2012 i Engelska, Historia, Spanska, Svenska, Tyska, Teknik, NO/TK. Kurserna startade 26 mars. Antalet antagna studenter till dessa kurser var sammanlagt 120 personer. Enkäter skickades genom kontaktpersoner i kurserna och besvarades av 4 högskolelärare (de som bedrev undervisningen) och 16 studenter (anonyma svar). Enkäter nådde inte alla studenter i lärarlyftet beroende på svårigheter med rättigheter mm.

Kvantitativa metoder passar särskilt bra för att göra generaliseringar utifrån en mindre grupp. I detta fall från en mindre grupp inom distansutbildning och där fokus i frågorna varit utmaningar för de som arbetar som lärare vid sidan av sina studier. (Eliasson, 2006). Metodvalet hänger delvis samman med valet av teori. I detta fall användes konstruktivism som utgångspunkt för analysen.

Frågorna var både öppna frågor och slutna frågor. I öppna frågor formulerade respondenter själv sina synpunkter. Till exempel för att veta mer exakt vilka svårigheter som har påverkat studiearbetet negativt, så var det lämpligt att välja en öppen fråga för studenters studiesituationer är så olika att det är svårt att avgöra vilka svarsalternativ som skulle varit relevanta. Samma gällde frågor om lärarstudenter hade haft tankar om att avbryta studier och varför. På detta sätt belyser studien orsaker på individnivå. Studenter har också olika uppfattningar om utbildningen och behov av kunskap. En öppen fråga rörde därför hur studerande ville ändra utbildningen för att bättre passa till yrkesverksammas behov. Frågorna som ställdes var samma till alla respondenter i respektive grupp.

Som enkätverktyg användes Google Dokument, den gav färdiga diagram som sammanfattade respondenters svar. Programmet gav också svaren som tabellformat. Svaren var för sig skrivna ut med skrivare för närmare undersökning. I djupare analys har använts papper och penna samt olika färger av överstryckningspennor för gruppering av svaren. Respondenter numrerades från 1 till 16 så att jämförelse kunde göras vad respektive respondent hade svarat i olika frågor. Sedan grupperades svaren med olika färgkoder för att hitta samband med olika variabler. Detta sätt var lätthanterligt på grund av litet antal respondenter. De öppna svaren placerades i sina sammanhang enligt svarens innehåll alltså enligt aspekten man analyserade i texten.

Denna undersökning inte ger helhetsbilden av hela gruppen av studenter i lärarlyftet. För detta är materialet alltför begränsat och att man behöver komplettera denna undersökning med en ny undersökning när höstens (HT 2012) kurser har genomförts. Detta lilla omfång av svaren ger ändå liten fingervisning av problembilden och utmaningar i att kombinera läraryrket med parallella distansstudier, och kan på detta sätt informera framtida studier.

4 Resultat

Denna undersökningens målgrupp var lärare som studerar på distans inom Lärarlyftet II. Lärarstudenter var från Göteborgs Universitets kurser inom Lärarlyftet II. Göteborgs Universitet har ordnat kurser med start på v. 2012 på Engelska, Historia, Spanska, Svenska, Tyska, Teknik, NO/TK som startade 26 mars. Antalet antagna studenter till dessa kurser var 120 personer. Enkäter skickades genom kontaktpersoner i kurserna och besvarades av 4 högskolelärare (de som bedrev undervisningen) och 16 studenter (anonyma svar) inom lärarlyftet. Svaren kom från studenter som studerade engelska, spanska och historia. Dessa svar kom från 3 av Lärarlyftets 7 kurser. Procentuellt var det 13 % av Lärarlyftets studenter som svarade. Så generalisering av resultaten till hela gruppen inom Lärarlyftet är svår. Enkäter öppnades 1 maj och de stängdes 13 maj 2012.

Hur såg respondentgruppen ut?

1. Lärarenkät

Det var 4 stycken lärare av vilka 3 hade lärarfunktion i distansutbildning och en var både handledare och lärare. En av lärarna hade 3-4 terminers erfarenhet inom distansutbildningen, den andra hade 5-6 terminers erfarenhet och den tredje över 9 terminers erfarenhet.

2. Studentenkät

Åldersfördelning

Till enkäter svarade 16 distansstudenter inom Lärarlyftet. 31 % var mellan 31-40 år, 38 % var 41-50 år och 31 % var 51-60 år.

Könsfördelning

Av respondenterna var 87,5 % kvinnor och 12,5 % män. Denna fördelning motsvarar relativt väl examinerade lärare i lärarutbildning till grundskolan år 2010 där antalet kvinnor var 80 % och män 20 % (Statistiska centralbyrån, Examinerade i lärarutbildning till lärare i grundskolan, Senast uppdaterad 2012-02-21).

Familjesituation

Civilstånd för de flesta lärarstudenter var 94 % Gift/Sambo. Och 50 % respondenter hade också hemmaboende barn.

Erfarenhet i läraryrket

Alla hade erfarenhet av att arbeta som lärare. Detta var ett krav för att delta i Lärarlyftet II. Delta fick även lärare som är anställda av annan som enligt avtal med kommunen utför uppgifter på entreprenad inom skolväsendet.

Lärarstudenters erfarenhet i sina yrken var följande:

- Mer än 30 år 19 %
- 20-30 års erfarenhet 6 %
- 11-20 års erfarenhet 44 %
- 6-10 års erfarenhet 31 %

Arbetad tid i lärartjänst under distansstudier

De som svarade i enkäter arbetade antingen 50 % eller 100 % som lärare. En av respondenterna var föräldraledig och en var periodvis ledig. De övriga som svarade i gruppen ”övrigt” arbetade 90 % eller 70 %.

Kurser vilka respondenter läste

Språken som kom fram i enkätsvaren var engelska och spanska. Lärarlyftet har kurser i Svenska, Tyska, Teknik, NO/TK. Dessa kom inte fram i svaren men några ville ta lärarlegitimationen i flera ämnen för att bredda sin lärarlegitimation.

Sammanfattningsvis var inriktningarna följande:

- 4-9 lärare som arbetade i gymnasiet önskar behörighet i engelska
- Lärare i spanska önskar behörighet i ämnet
- Gymnasielärarexamen i tyska, spanska önskar läsa klar engelska
- SO lärare behövde behörighet i historia.
- Lärare i svenska önskar behörighet i historia
- Lärare i engelska ville ha behörighet att undervisa ämnet i högre klasser och årskurser.

Vad kan då sägas i allmänhet varför dessa yrkesarbetande lärare studerar på distans? Enkätsvaren visade att när regeringen har infört nya krav att lärare ska vara fullt behöriga så vill man skaffa denna behörighet. Studenter vill också ha lärarlegitimation och komplettera så att de får det i flera ämnen. Behörighet behövs för att kunna sätta betyg och lärarstudenter kompletterar därför med ett eller flera ämnen.

4.1 Analys av resultaten på grundval av konstruktivism

I ett konstruktivistiskt synsätt borde lärandemiljön stödja studenters förvärvande av kunskaper som borde vara relevant för deras behov av lärande och konstruera meningsfull och autentiskt kunskap. För att åstadkomma det behövs socialt stöd, teknisk stöd och stöd för lärandet. För att kunna erbjuda det behövs kunskap om studenters behov av stöd.

4.1.1 Stöd för lärandet – mål, uppgifter

Ny information måste aktivt införlivas i den lärande personens tankestruktur för att utvecklas till kunskap och förståelse. Det kan åstadkommas med aktivt lärande och stöd för lärandeprocesser enligt Uppsala Universitets pedagogisk uppslagsbok. (Djupinriktad lärande, 2012).

1. Pedagogik-målsättningar

Om kursers målsättningar visade enkätundersökning att målen och syften under utbildningen sattes upp av lärare. Till frågan om målen och syften sattes upp av lärare svarade 44 % stämmer ganska bra och 31 % stämmer helt. Alltså hela 75 % tyckte att målen sattes upp av läraren. Till frågan om målen och syften sattes upp av studenter svarade 63 % av respondenterna nej. Detta följer inte konstruktivt synsätt där målen och objektiv sätts upp av lärande person.

Djupinriktat lärande gynnas om undervisningen tar sin utgångspunkt i studenternas egna förkunskaper och erfarenheter i ämnet, fokuserar på nyckelbegrepp eller

tröskelbegrepp, ger studenterna många möjligheter att vara aktiva och ha utbyte med varandra och läraren samt om examination fokuseras på förståelse och kritiskt tänkande (Djupinriktad lärande, 2012).

Målsättningar klara och tydliga

Till frågan om målsättningar var klara och tydliga svarade 56 % av respondenter att det stämde bra och 25 % att det stämde helt. Alltså hela 81 % tyckte att målsättningar var klara och tydliga.

En av studenterna svarade i frågan vad som var svårast i studiesituation följande:

”att veta vad som förväntas av en, svårighetsgrad, bristfällig eller ingen information”

För att målsättningar ska bli klara och tydliga tänker utbildaren på vad man vill att studenterna ska kunna göra/utföra efter kursen, vad studenterna måste kunna förstå samt ska studenterna ha utvecklat ett visst förhållningssätt. (Weurlander, 2006). Och här hade man lyckats bra för målsättningar var klara och tydliga.

2. Innehåll

All kommunikation har en form och ett innehåll (Rostvall & Selander (red), 2008). Här analyseras aspekter av innehåll i Lärarlyftets distanskurser.

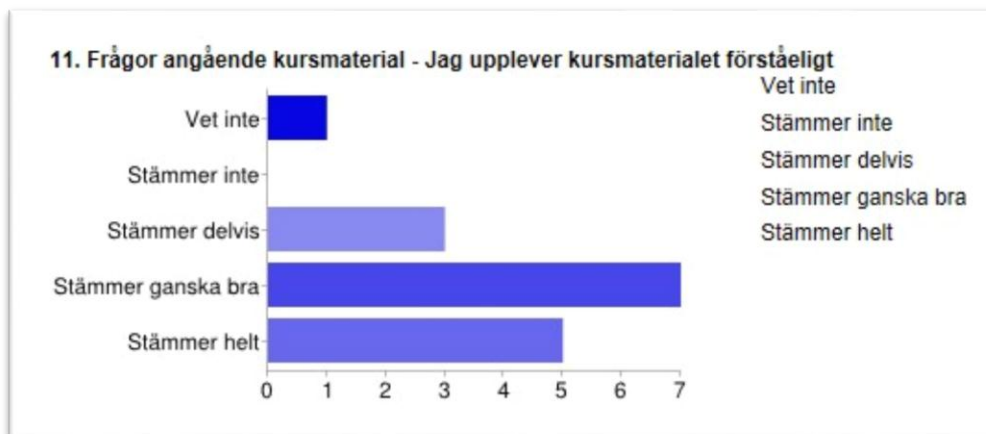
a) *Var kursmaterial meningsfullt?*

Till frågan var kursmaterial meningsfullt svarade 69 % att det var det. Stämmer ganska bra svarade 19 % och stämmer helt 50 %.

Meningsfullt lärande kan bara ske om studenten bearbetar kursmaterial och är aktiv. Under denna bearbetningsprocess är det viktigt att få feedback från lärare och andra studenter. Här har kursdesign en viktig funktion genom att lägga in kursmaterial som studenter kan tillämpa, analysera, förklara, testa idéer och lösa problem (Weurlander, 2006). Sådant material hjälper och stödjer lärandet.

b) *Var kursmaterialet förståeligt, kvalitativt och relevant?*

De flesta respondenterna tyckte (75 %) att kursmaterialet var förståeligt. 44 % svarade stämmer ganska bra och helt 31 % av respondenterna.

Tabell 4.1. Lärarstudenters förståelse av studieinnehåll.

Diagrammet visar att alla inte upplevde studieinnehåll helt förståeligt. 19 % tyckte att studieinnehåll var bara delvis förståeligt därför tittade man också respondenters förkunskaper.

De som svarade att kursmaterialet var delvis förståeligt angav 3 st. svaren ganska mycket, inte alls, inte alls på frågan för bristande förkunskaper. Så slutsatsen från denna grupp var att förkunskaper inte påverkade förståelsen i detta fall för bara en angav bristande förkunskaper så det måste vara något annat som påverkar att förståelsen inte var fullständig. En möjlighet är då att kursmaterialet har några brister i sig.

Den största gruppen, 7 stycken uppgav att förståelsen var ganska bra. I denna grupp upplevde bara 2 av 7 inga brister i förkunskaper. De som tyckte att kursmaterialet var helt förståeligt, 5 stycken, angav inga brister i förkunskaper. Slutsatsen av detta är att förkunskaper varierar och några kan ha brister i förkunskaper.

Avsevärd majoritet 88 % tyckte att innehållet av kursmaterial höll hög kvalitet och majoriteten 88 % tyckte även att kursmaterialet var relevant.

c) *Var lärandemiljön interaktivt?*

Till frågan om kursmaterialet var ofta interaktivt svarade 44 % att det var delvis interaktivt. Bara en av respondenterna tyckte att det var helt interaktivt. Slutsatsen var att hälften av respondenterna tyckte att viss interaktivitet fanns i lärandemiljön. Resultaten visar att det finns möjlighet att förbättra interaktiviteten i lärandemiljön. För att kunna göra det behövs mer ingående studier respektive kurser inom Lärarlyftet.

Interaktionsdesign handlar om, hur användare genom webben kan styra datorprogram och samspela med informationen (Sundström, 2005). Design av instruktioner som också inkluderar lärandeteorier är en kritisk aspekt.

Verktyg som användes mellan lärare och distansstuderande lärare var lärplattformen GUL, e-post, diskussionsforum och presentations- och textbehandlingsverktyg samt i

någon mån videoföreläsningar. Dessa kanaler används i distanskurser för att förmedla instruktioner och uppgifter.

Det råder stor samstämmighet bland distansutbildningsforskare att interaktion mellan studenter ökar deras studieprestation och tillfredsställelse med studierna (Östlund, 2008).

d) Uppmuntrande för tankeverksamhet?

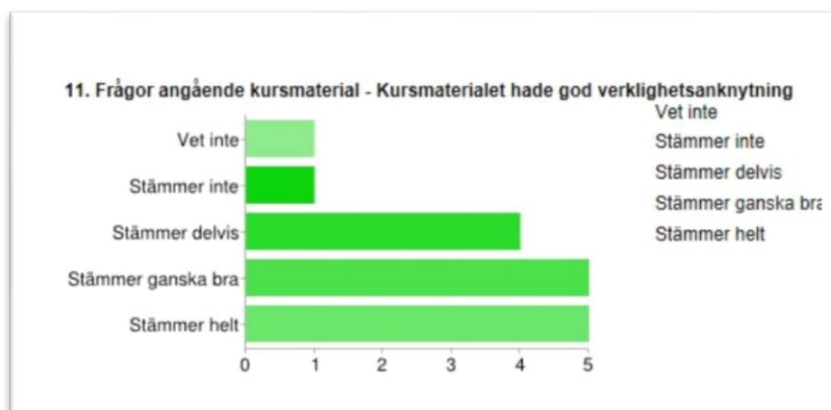
Till frågan om olika perspektiver kom fram i kursmaterialet svarade 44 % av respondenterna att det stämmer ganska bra eller helt. Största gruppen 44 % instämde delvis. Majoriteten 88 % tyckte att olika perspektiv kom fram i någon mån.

Det räcker inte att bara låta denna mångfald i perspektiv finnas. Vi måste också förstå varifrån alla perspektiv och värderingar kommer, alltså varifrån människor talar, tänker och lever. En viktig insikt från en sådan förståelse är att det finns en utvecklingsdimension i vårt tänkande, varande, våra värderingar och just vår förmåga att ta olika perspektiv (Stålne, 2012).

När vi mediterar och reflekterar över vårt sätt att vara i världen kan vi åstadkomma självreflektion. Dialog och samtal är enligt den tyske filosofen Habermas en förutsättning för att nå en förståelsegemenskap genom att två eller flera personer tillsammans överlägger med varandra och därigenom utvecklar varandras syn på de fenomen som diskuteras (Egidius, 1999). Därför att majoriteten tyckte att olika perspektiver kom fram, kan lärmiljön betraktas som uppmuntrande för tankeverksamheten.

e) Var innehållet verklighetsanpassad?

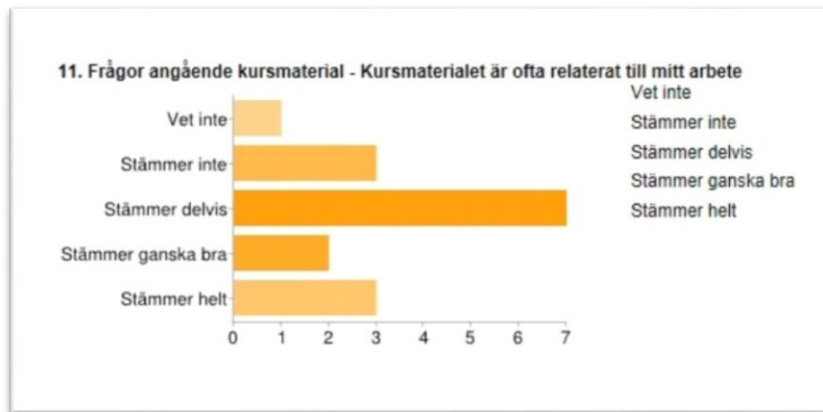
Analys av enkätsvaren visade att 62 % av respondenterna tyckte att kursmaterialet var verklighetsbaserat.

Tabell 4.2. Kursmaterialets verklighetsanknytning enligt enkätundersökning inom Lärarlyftet II.

Respondenterna (32 %) tyckte att det ganska ofta fanns en relation till arbetet eller det var ofta relaterat till arbete. 44 % tyckte att det var delvis relaterat till arbete.

Tabell 4.3. Kursmaterialets relevans till arbetet enligt enkätundersökningen.

Ganska bra relation, helt relaterad och delvis relaterad till arbete ger resultatet att (32+44= 76 %) *majoriteten anser att kursmaterialet är relaterat till deras arbete.*

På frågan om respondenterna hade tillämpat det man lärde sig i sitt arbete svarade sammanlagt 38 % att de har gjort redan det ganska mycket eller mycket. Också 38 % svarade att de hade redan hade tillämpat lite i sitt arbete. Så allt som allt med ”lite av tillämpning”, ”ganska mycket tillämpning” och ”mycket tillämpning” *har flertalet, 76 % av respondenterna tillämpat det lärda i sina arbeten.*

Så slutsatsen är att om respondenterna kan använda lärda saker i verkliga yrkeslivet så är innehållet i alla fall stor del verklighetsanpassat. Diagrammet nedan visar ändå att verklighetsanpassningen kan göras ännu bättre.

Tabell 4.4. Innehållets relation till arbetet under Lärarlyftets kurser enligt undersökningen.

Kunde uppgifter omsättas direkt i deras undervisning i arbete? På den här frågan svarade majoriteten 56 % Lite.

Figur 4.5. Uppgifternas tillämplighet direkt i undervisningsarbete enligt enkätsvaren.

Genom enkäter kom det fram också hur lärarna gav stöd åt aktivt deltagande och experimentellt ”real-World” lärande. En av lärarna uttryckte följande om materialets användning i lärartjänsten i verkliga livet:

”Dels producerar studenterna en blogg om skönlitteratur som de direkt kan använda med sina elever. Också diskuteras den roll läsning av skönlitteratur (mycket korta texter) kan ha i språkundervisning i skolan.”

Kunde studenter använda sin egen undervisning/undervisningsgrupp som utgångspunkt för genomförande av uppgifter under kursen? Hur nya färdigheter och tillämpning av dessa används i kontext av lärande personers erfarenheter som lärare i verkliga livet?

Tabell 4.6. Erfarenhet som utgångspunkt för genomförande av uppgifter enligt undersökningen inom Lärarlyftet II.

Enkätsvaren visade att hälften kunde använda sina erfarenheter i sin egen undervisning/undervisningsgrupp som utgångspunkt i genomförandet av uppgifter. Sammanlagt 38 % av studenter kunde använda sin erfarenhet ganska mycket och mycket. Så det var majoriteten ($50+25+13=88\%$) alltså sammanlagt 88 % som kunde använda sin erfarenhet i någon mån som resurs för genomförande av uppgifter. Det fanns inte en enda som inte kunde använda någon erfarenhet som resurs. Det fanns ändå 2 stycken personer som inte visste om deras erfarenhet om

undervisning eller erfarenhet om sin undervisningsgrupp var till hjälp när man gjorde uppgifter.

Också *de flesta* 88 % tyckte att deras arbete och/eller erfarenhet som lärare hjälpte dem att reflektera det lärda i verkligheten. De uttryckte också att studier har gett nya idéer och perspektiv till deras arbete. Den åsikten hade 75 % av respondenterna (ganska mycket 25 % och mycket 50 %). Resten 25 % tyckte också att de hade fått lite nya idéer och perspektiv till sitt arbete som lärare. Fast många studenter 62 % tyckte att studera vid sidan av arbete var ”ganska svårt” 31 % och ”mycket svårt” 31 %

När lärarna tillfrågades om de tar hänsyn till att alla studenterna har lång erfarenhet av undervisning i det ämne de ska studera fick man exempelvis detta svar:

”Ja, man kan utgå i stor grad från studenternas erfarenheter som lärare.”

Från lärarenkäter kom fram också att det kan vara mycket givande att ha studenter som redan har erfarenheter från det de lär sig. En av lärarna uttryckte det följande:

”Att ha studenter som är yrkesverksamma är mycket roligt.”

Till frågan om deras yrkeserfarenhet användes som resurs under kursen svarade 31 % mycket, 13 % ganska mycket, 25 % lite och inte alls 25 %. Så majoriteten 69 % tyckte att deras yrkeserfarenhet användes som resurs under kursen.

Sedan frågades lärarstudenter om deras yrkeserfarenhet är resurs som efterfrågas så på vilket sätt. Ett av svaren var följande:

”ser vad som är relevant men önskar att kursen inom vissa moment hade varit fokuserad på arbetet inom skolan med t ex relevant skönlitteratur i st f att läsa litteratur man läst på tidigare nivåer för 30 år sedan. Läsa litteratur som ungdomar läser (bör läsa)”

En annan lärare svarade:

”Egna erfarenheter av olika situationer och material.”

På frågan hur skulle du ändra utbildningen för att passa bättre till yrkesverksamma studenter var ett av svaren följande:

”Anpassa kursernas innehåll mer efter verkligheten. Om vi läser en kurs om ungdomslitteratur så bör det vara böcker/texter som man kan använda sig i undervisning”

Ytterligare ett svar var:

”Uppgifter att göra i klassrummet och egna planerade lektioner som bygger på grammatikavsnitt...”

Slutsatsen är att några studenter önskade att kursinnehållet borde fokusera mer på arbetet inom skolan och efter verkligheten. Ändå tyckte majoriteten att yrkeserfarenhet var en resurs under utbildningen och hjälpte dem att reflektera det lärda i verkligheten.

f) Kom olika perspektiv fram?

Stor del av respondenterna tyckte att olika perspektiv kom fram. 31 % svarade stämmer ganska bra och 13 % instämde helt. Alltså 44 % tillsammans ansåg att olika perspektiv kom fram. Detta tyckte delvis också 44 %. Så 88 % tyckte att olika perspektiv kom fram i någon mån.

Enkätsvaren visade att kvaliteten av lärandeaktiviteter och kursmaterialets utformning var bra i Lärarlyftets undersökta kurser. Kursmaterialet upplevdes högkvalitativt, relevant, verklighetsbaserad och meningsfullt. Det var också delvis relaterat till arbete och delvis interaktivt samt att enligt majoriteten att olika perspektiv kom fram under utbildningen.

I planeringen av lärandeaktiviteter är det bra att tänka på vad studenterna vanligtvis tillåts att göra under kursen. Ska de se på videoföreläsningar, utföra praktiska övningar, seminarier, grupparbeten, problemlösning enskilt eller grupp. Hur aktiva brukar studenter vara? (lyssna, diskutera, utföra, göra) Varför har man dessa aktiviteter? På vilket sätt anses studenterna uppnå lärandemålen med hjälp av dessa aktiviteter? Om lärandeaktiviteterna inte stämmer överens med lärandemålen så hur ska målen eller aktiviteterna ändras? (Weurlander, 2006).

4.1.2 Sociala stödet – lärare, kurskamrater, arbetsgivare, arbetskamrater etc.

Upplevelsen av social närvaro är många gånger av betydelse för studiemotivationen och arbetet under kursens gång. Det finns koppling mellan stress, nöjdhet och arbetsmiljö hos studenter. Forskare har tittat på olika faktorer som ingår i den psykosociala arbetsmiljön, socialt stöd, graden av inflytande, intellektuell stimulans, krav och utmaningar samt om man upplever utbildningen som välorganiserad. Det handlar exempelvis om vilket stöd studenterna får från lärare och kurskamrater, hur mycket de upplever att de kan påverka och om studierna känns givande. Den psykosociala arbetsmiljön förklarar upp till 70 procent av hur nöjda studenterna är med sin utbildning, och runt 40 procent av hur stressade de känner sig (Suslick, 2011). Därför är det viktigt att undersöka hur det sociala stödet fungerade på Lärarlyftets kurser.

I. Lärarens roll och verkan

Vad är då lärarnas roll? Det ingår i deras yrke att bedöma studenternas prestationer och förstås ge betyg. Alla tre lärare uppgav att man sätter samman resultatet från flera utvärderingstillfällen (delmoment). Dessa tre lärare svarade till frågan om examination på distanskursen följde utvecklingen genom delmålen så att man visste var man befann sig mot ställda utvecklingsmål följande:

- Stämmer ganska bra
- Stämmer helt
- Stämmer delvis.

Så slutsatsen var att två av tre lärare på detta sätt kunde följa studenters kunskapsutveckling mot ställda målsättningar och en delvis.

Om återkoppling hade nytta för lärarna själva visar svaren till följande påståenden:

”Återkoppling till klara målsättningar och studieresultat hjälper mig att utvärdera mitt eget lärande och ökar förutsättningar att uppnå målen” Två av tre svarade Stämmer ganska bra och en Stämmer helt.

Så examination, feedback, återkoppling hjälper inte bara studenter att utvärdera sitt lärande utan också deras lärare att följa studieresultat och utvärdera sitt eget lärande.

Flera studier har visat att lärarens förmåga att arbeta pedagogiskt med bedömningen är det som ger störst effekt på elevernas kunskapsutveckling (Lundahl, 2011). Lärarnas betydelse för studenters resultat är stort. Man har kommit fram till detta genom att analysera resultaten i PISA-studierna (Lundahl, 2011). Därför är återkoppling till klara målsättningar och studieresultat viktiga också för lärarna att de kan utvecklas i sitt lärande.

A. Uppföljning av studenters kunskapsutveckling och bedömning av lärandet
57 % tyckte att bedömning var fortgående genom delmomenten så att de kunde följa sina studieresultat och visste var man befann för tillfället.

På påståendet, *”Man kunde följa sina resultat fortgående genom kommunikation med läraren så att man visste vad som skulle göras för att uppnå utbildningsmålen.”*, svarade 31 % av lärarstudenter stämmer ganska bra och 31 % stämmer helt. Sammanlagt 62 %, vilket utgör majoriteten, instämde till påståenden.

Skillnaden mellan den objektiva och konstruktiva bedömningen av lärande är att inom konstruktivismen sker bedömning fortgående och inte bara i slutet av lärandehändelsen(se figur 2.1)

Betyg och prov är olika former av kunskapsbedömningar, bedömningar hur studenter har lärt sig. Olika slags bedömningar styr inlärningsprocesser. Det finns både summativa och formativa bedömningar. Formativa bedömningar syftar till att utveckla elevens kunskaper men också lärarens undervisning under själva utbildningsprocessen. Därför är feedback och återkoppling viktiga för det innebär ökad möjlighet för studenter till interaktion och deltagande i lärandeprocessen (Lundahl, 2011).

Tidigare i denna analys kom fram att lärarna följde studenters kunskapsutveckling och gav kontinuerligt fortlöpande återkoppling var man befann sig och vilka framsteg man gjorde. Detta gav stöd åt studenters kunskapsutveckling när de fick vetskap var de befann sig i relation till ställda målsättningar. Dessa målsättningar sattes upp av läraren enligt 75 % av frågade lärarstudenter. Lärarna har stor påverkan till studenters studieresultat. Lärarnas uppföljning av studenters framsteg samt konkret feedback var man är i tillfället ökar studenters inre

motivation och att de kan värdera sitt lärande och veta hur de når ställda mål under utbildningen.

Denna enkätundersökning visade att lärarna hade lyckats bra att motivera studenter och det speglades i studieresultatet. När man bad respondenterna att ta ställning följande påståenden ” *Studenters studieresultat har varit bra* ” så instämde alla lärare i påståenden och tyckte att resultaten var bra.

Det är viktigt att läraren följer upp studenternas resultat och anpassar bedömningen i läroplanen och främjar studenters kommunikativa utveckling, ansvar och inflytande. Bedömningar påverkar också i den internationella konkurrensen om studenter (Lundahl, 2011).

Lärandeprocess gjordes också synlig till lärarlyftets studenter. Det visar svaren till påståendet: ” *I den kurs jag arbetar har jag försökt göra läroprocessen synlig genom konkret och individuell feedback.* ” Två av lärarna instämde på påståendet och en delvis.

Studenterna upplevde också att de fick konkret feedback som hjälpte dem att utvärdera resultat och hur de skulle gå vidare. Majoriteten 69 % tyckte att detta stämde (25 % ganska bra och 44 % instämde helt).

När man frågade en student hur man skulle ändra utbildningen så var svaret följande:

”Att göra examensuppgifterna mer kopplade till klassrumssituationen mer reflekterande”

B. Skapandet av socialt sammanhang och stödjandet av kommunikation, samarbete, grupparbete

Respondenterna upplever att kommunikation fungerade bra. Det syns i svaren på påståendet: ” *Hur fungerar kommunikation enligt din mening mellan lärare och studenter* ”. Lärarna svarade att kommunikation fungerar ganska bra, bra och mycket bra. Svaren kom från 3 lärare. Till frågan kommunikation mellan studenter svarade två av dessa lärare att kommunikation mellan studenter fungerade ganska bra, en svarade att det fungerade bra.

När lärarstudenter fick ta ställning till frågan ” *Organisering av grupparbete har varit svårt* ”, så svarade 63 % att de inte visste. Detta kan bero på att dessa kurser började först 26 mars och man har kanske inte ännu riktigt kommit igång med grupparbeten. Men andra 13 % svarade stämmer inte (det kan också vara så att på grund av att kurserna inte hade varit i gång så länge så hade man inte haft grupparbeten), stämmer delvis 6 % och stämmer ganska bra 19 %. Alltså delvis och ganska svårt uppgav 25 % av respondenterna.

Lärarna gav exempel när kommunikation inte fungerar. En av lärarna tyckte att det inte fungerar när man ska göra grupparbeten. När grupparbeten inte fungerar helt bra mellan studenter så är det naturligtvis utmaning för lärarna att stödja deras grupparbeten. Slutsatsen är att sociala aktiviteter behöver stödjas.

En av lärarna hade också lagt märke till bristande kommunikation mellan administratörer och lärare i organisationen. Genomfördes aktiviteter för att underlätta kommunikation och samarbete? Ja, några åtgärder hade man redan hunnit genomföra fast kursen hade pågått från 26 mars 2012 till maj när man gjorde denna undersökning. Två lärare svarade följande:

”Första introträff för att alla studenter ska lära känna varandra”

Den andra svarade:

”Har ett diskussionsforum för varje moment, där allmänna frågor kan ställas.”

För att få klarare bild av studenternas samarbete och olika stödåtgärder så skulle man behövt följa upp dessa Lärarlyftets kurser lite längre tid. Men redan under denna korta tidsperiod kunde man urskilja delvis brister i samarbete och kommunikation.

C. Diskussioner och olika perspektiv

Lärarstudenterna använde diskussionsforum för att diskutera och ställa frågor. Genom studentenkäten kom det fram att 62 % av respondenterna använde diskussionsforum mellan lärare och studenter samt mellan studenter där användningen också var 62 %.

Var det svårt för studenter att diskutera? En av lärarna svarade att det stämmer ganska bra att studenter har svårt att diskutera. Men de andra två svarade att det inte stämmer. Så en av lärarna ansåg att studenters förmåga inte var fullständig. Men att en av lärarna visade en annan mening tyder på att man behöver stödja studenters diskussioner och skapa en trygg miljö så att de kan uttrycka sin mening.

Respekterades andras åsikter i diskussioner? Ja. 76 % av studenterna tyckte att man respekterade andras åsikter.

Sedan fick studenter också ta ställning till frågan *”Diskussioner har fungerat bra när olika perspektiv och åsikter kommer fram.”*

Procentuellt sammanlagt 69 % svarade i denna fråga att diskussioner fungerar bra när olika perspektiv kommer fram.

Lärare som följer konstruktivistiska principer sätter värde också på studenters reflektioner. Pedagogik är i hjärtat av lärandet och dessa regler och principer vägleder effektiva aktiviteter, vilka leder till lärande (Pitchard & Woollard, 2010).

Hur var då studenternas förmåga att reflektera över olika frågor? Det visar svaren från lärare på påståendet *”De flesta studenter reflekterar bra över det de lär sig och drar slutsatser i sina diskussioner”*. Två av lärarna svarade delvis och en stämmer bra. Slutsatsen är att studenter hade några brister att reflektera och att dra slutsatser. Detta ger en fingervisning av ett område som behöver stödjas.

En av lärare sade faktiskt att man hade ett diskussionsforum för varje moment, där allmänna frågor kunde ställas och behandlas. En lärare betonade också vikten att föra kunskaper i sammanhang och hur värdefulla studenters olika yrkeserfarenheter är under utbildningen. Läraren sade:

”Yrkeserfarenheterna bidrar oerhört mycket till diskussioner och reflektioner.”

I en utbildning på distans kommunikationen huvudsakligen består av digitalt förmedlande. Kommunikation enligt enkäter skedde på lärplattformen med hjälp av diskussionsforumet eller med e-post. Med dessa verktyg diskuterade deltagarna och bidrog med sina åsikter och synpunkter. På så sätt hade studerande en möjlighet att bidra till kursen utifrån sina unika perspektiv genom att knyta an till erfarenheter i sina egna verkligheter och verksamheter.

D. Motivering

På påståendet ”Jag är motiverad?” svarade 75 % av lärarstudenter att det stämde helt och de var motiverade. Den näst största gruppen 25 % svarade att det stämmer ganska bra. Inte en enda var omotiverad. Alla tre lärare tyckte att studenterna visade motivation.

I ny forskning har det skett en intressant förskjutning av fokus från prestation till kompetens alltså kunnande. Där pekar man på att även när prestationer och resultat är det vi strävar mot, *är det kompetensen som är vår yttersta drivkraft och således det som motiverar oss*. Det är inte resultat som är *målet utan kunnandet och återkoppling som visar att vi lär oss*. (Lundahl, 2011).

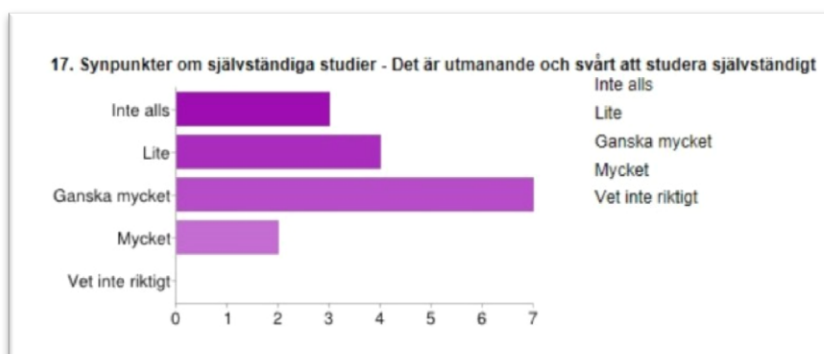
57 % tyckte att bedömning var fortgående genom delmomenten så att de kunde följa sina studieresultat och visste var man befann för tillfället. Antalet som inte tyckte att bedömningen var fortgående så att de fick veta sin situation just för tillfället var 6 % och de som fick veta det delvis var 19 %. Alltså tillsammans ganska ansenlig del av studenter 25 %.

Slutsatsen är att lärarna kunde följa studenters kunskapsutveckling och framsteg. När man fortlöpande följer studenters prestationer *är utmaningen då att flytta studenters fokus på lärandemål eller kompetensmål*. Återkoppling kan på så sätt stimulera lärarstudenter att fokusera på sitt kunnande och tänkande och detta ökar också motivationen.

E. Stöd för självständiga studier

Hur upplevde respondenterna självständiga studier i denna undersökning? Följande diagram visar undersökningsresultat.

Tabell 4.7. Svårigheter i självständiga studier.

Resultatet visar att 44 % av respondenterna upplevde ganska mycket svårigheter i självständiga studier. Att det var helt utmanande och svårt att studera självständigt tyckte 13 % och lite svårt 25 %. Alltså tillsammans 57 % upplevde ganska stora svårigheter. Så man kan säga att studenterna behöver stödjas för att klara självständiga studier på distans för det är ändå majoriteten som uppger att det är utmanande.

Vilka svårigheter finns i denna form av studier? Undersökningen tog upp några av tänkta utmaningar, vilka listas här under.

- Känslan av att vara isolerad och ensam
- Tvivel på egna förmågor att klara studier
- Om bra information gavs, vad som krävdes, klara och tydliga tidsramar
- Organisering av studier

a) *Känslan av att vara isolerad och ensam*

Respondenterna fick ta ställning till påståendet ”Kände mig isolerad och ensam”. 25 % av lärarstudenterna kände sig ganska mycket isolerade och ensamma i sin studiesituation. Mycket ensam kände sig 6 % och lite ensam kände sig 25 %. *Så slutsatsen av detta är att 56 % alltså majoriteten hade känslor av ensamhet och isolering i någon utsträckning.*

Utmaningen för utbildningsanordnade är då att stödja olika möjligheter till samarbete och kommunikation för att bryta känslan av isolering och ensamhet samt skapa positivt emotionellt studieklimat.

Man undersökte därför också hur studenterna upplevde studiemiljön och om den var den trygg. När man ställde denna fråga genom enkäter till studenter så svarade 13 % att det stämmer delvis att de känner sig trygga. Stämmer ganska bra svarade 50 % och stämmer helt svarade 38 %. Trygghetskänslan för 88 % av respondenterna var ganska bra eller bra. Delvis trygga kände bara 13 %.

Slutsatsen var att majoriteten kände sig trygga i studiesituationen. Men att alla inte hade denna känsla visar hur viktigt det är att skapa positivt, emotionellt klimat med tillit och trygghet.

b) *Tvivel på egna förmågor att klara studier*

Genom enkäter tog studenter ställning på följande påstående ”*Hade tvivel på egna förmågor att klara studier.*”

Enkätundersökningen visade att man hade tvivel på egna förmågor. 25 % hade ganska mycket tvivel och lite tvivel hade 50 %. De som hade sådana känslor någon gång var tillsammans 75 %. Bara 25 % hade inga tvivel.

Hur kan lärare stödja studenter när de tvivlar på sina egna förmågor att klara studier? Målen och betygskriterierna ska vara möjliga att uppnå utifrån en mängd olika sätt att strukturera undervisningen. Varje enskild lärare har ansvar för att tillsammans med sina studenter hitta vägar som leder fram till målen (Rostvall & Selander (red), 2008).

Som det tidigare i denna analys kom fram så är fortgående bedömning av studieresultat ett av sätten att visa studerande var de befinner sig i relation till ställda studiemål och vad de ska göra för att uppnå dessa. Det är uppmuntrande för studenten att ha vetskap om de klarade delmålen och att de kan lyckas och gå vidare och veta vad som krävs att komma ända till slutmålet. Därför undersökte man också om lärarstudenter inom Lärarlyftet fick stöd individuellt för att värdera sin utveckling i studiearbetet.

Respondenterna fick ta ställning till påståendet:

”Jag har fått tillräckligt med individuellt stöd från läraren.”

Resultatet var följande:

- Stämmer inte 6 %
- Stämmer delvis 13 %
- Stämmer ganska bra 13 %
- Stämmer helt 38 %
- Vet inte 31 %

Alltså 51 % tyckte att de hade fått tillräckligt med individuellt stöd. De som inte hade fått tillräckligt individuell stöd var 6 % och de som fick bara delvis individuellt stöd var 13 %. Alltså detta visar att 19 % var sådana som inte fick tillräckligt individuellt stöd.

Det är viktigt att studenter får individuellt stöd det visar en intervju med Margareta Löthman som undervisar i ämnet ”Det professionella samtalet” på S:t Lukas i Uppsala. Hennes studenter fick träna på att föra professionella samtal framför en videokamera och fick sedan feedback på sina inspelningar. I en intervju gjort av Linda Hellqvist sade hon följande:

”I undervisning är det viktigt att både se det som fungerar bra och det som behöver förbättras. Många gånger kunde mina psykologelever vara väldigt nervösa under inspelningen, men när de sedan fick se filmen och fick feedback på det de gjort kunde de upptäcka att de hanterat situationen bra. Trots deras upplevelse av nervositet var det främst någonting annat som syntes utåt, till exempel deras intresse för samtalspartnern. Att på detta sätt få

feedback på vilka komponenter i samtalet som vi kan hantera bra är en minst lika viktig lärdom som vad vi behöver förbättra.”(Hellqvist, 2011).

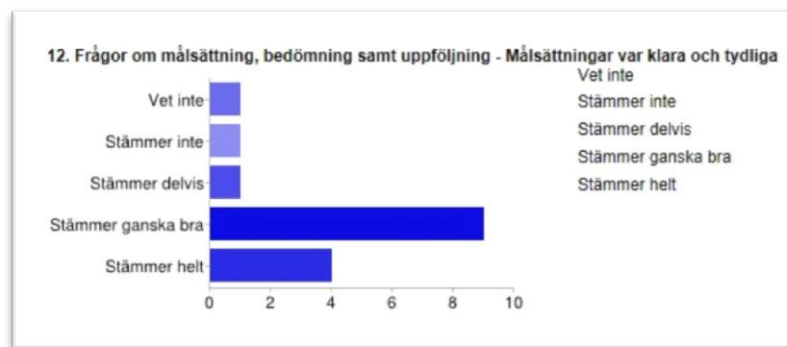
Majoriteten (51 %) av lärarstudenterna hade fått individuellt stöd. Detta gällde inte alla. 19 % av respondenter angav att de fick bara delvis eller inte alls individuell stöd. Detta pekar på att man kan bättra det individuella stödet så att studenterna kan värdera sina åstadkommanden och avgöra vad som behöver förbättras.

c) Information vad som krävdes

För att undersöka om respondenterna fick information om vad som krävdes, fick de ta ställning till påståendet:

”Målsättningar var klara och tydliga.”

Följande diagram visar resultaten.

Tabell 4.8. Enkät svar om målsättningar från studentfrågor.

Undersökningen inom Lärarlyftet II visar att målsättningar var klara och tydliga. Hela 56 % av respondenterna ansåg att påståendet stämde ganska bra och 25 % sade att det stämde bra. Slutsatsen är att majoriteten 81 % ansåg målsättningar som klara och tydliga.

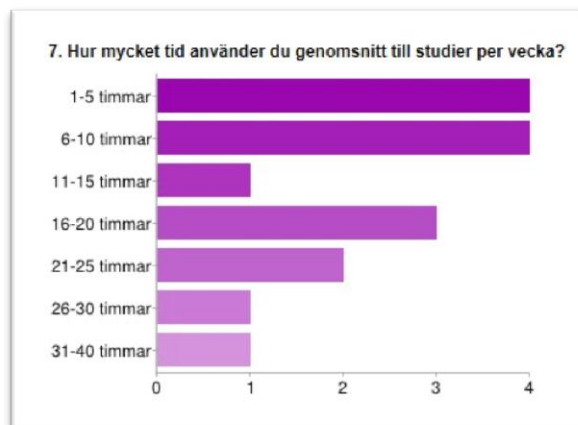
Vikten av att målsättningar är klara och tydliga visar det som den som inte stämde till klara målsättningar sade som svar till frågan, *”Vad tycker du har varit svårast i din studiesituation och hur har du hanterat detta?”*. Svaret löd, *”att veta vad som förväntas av en, svårighetsgrad, bristfällig eller ingen information”*. Det kom fram en sak till enligt lärarenkäten, *”Också behöver studenterna hjälp att söka och värdera information...”*

Vi vet att många fler studenter kan nå skolans kunskapsmål om kraven görs tydliga, elevernas kunskaper kontinuerligt följs upp, resultaten kommuniceras och stöd sätts in tidigt. Kursplaner borde fokusera på tydligare kunskapsmål i utbildningen. Kunskapsmålen borde vara tydliga för studenter (Björklund, 2008). Det är alltså viktigt med tydlig information om målsättningar och stöd att nå dessa mål så att studieresultaten blir bra för studenter.

d) Organisering av studier, klara och tydliga tidsramar

Slutsatsen av analysen var att majoriteten 57 % hade i någon mån (delvis, ganska mycket och helt svårt) svårigheter att organisera sina studier.

Det verkar också som att svårigheter i organisering inte beror på ökande antal timmar som används i studiearbete. Här nere ses diagram av respondenters användning av tid till studier:

Tabell 4.9. Den genomsnittliga tidsanvändningen per vecka till distansstudier enligt enkäter.

I två grupper hade man inte svårigheter att organisera sina studier och det var de som använde 16-20 timmar eller 31-40 timmar till studier. Så det verkar som att svårigheter i organisering inte beror på ökande antal timmar som används i studiearbete.

Jämförelse gjordes hur mycket i respektive grupp, de som inte hade några svårigheter och de som har svårigheter, arbetade i sina lärartjänster. I gruppen som inte hade svårigheter arbetade man genomsnitt 58 % som lärare. Alla utom en arbetade bara halvtid och en heltid. I den grupp som man upplevde svårigheter att organisera sina studier arbetade man genomsnitt 88 % i sitt arbete. Sex av dem arbetade heltid, en 90 % och 2 arbetade 50 %.

Slutsats är då att ju mer arbetade i sin ordinarie lärartjänst desto mer upplevde de svårigheter att organisera sina studier. De som har mer tid till studier kan eller har bättre möjligheter att organisera sina studier.

Studenter fick ta ställning också till påståendet ” *Man har haft flexibla tidsramar för uppgifter.* ”

De som inte stämde på detta eller stämde delvis på påståendet var 38 %. De som instämde och sade stämmer ganska bra och helt var 56 %. Över hälften av respondenterna tyckte att tidsramar för uppgifter var flexibla. Tidsramar kan alltså göras mer flexibla för att underlätta yrkesarbetande distansstudenter.

Vilka saker kan vara utmanande för studenter visar svaren på följande fråga:

”Vad tycker du har varit svårast i din studiesituation?”

”Att tentor, uppsatser och inlämningsuppgifter ligger sent under terminen och det sammanfaller tyvärr med ökad arbetsbelastning på jobbet (betygsättning, nationella prov etc.).”

”Att arbeta 100 % och studera på 50 % är en omöjlig ekvation. Familj, studier och arbetet bli lidande pga. att tiden inte räcker till...”

När man frågar lärare om de har märkt någonting som inte fungerar bra när lärare studerar vid sidan av arbete på distans så svarade man till exempel följande:

”De har svårt med tiden. Har svårt att hålla deadlines.”

Slutsatsen är att lärarstudenter på Lärarlyftet II behöver stöd för att organisera och planera studier eller mer flexibla tidsramar.

När man frågar lärare i Lärarlyftet, vilken hjälp studenter får att organisera och planera sina studier fick man följande svar:

”Man lägger upp tydliga deadlines från början. Allt material är tillgängligt från början också.”

”Vi brukar ha en sida på GUL där planering för hela kursen, alltså alla delkurser finns samlad.”

Det kom också fram att en del kurser har man lagt tydlig planering på GUL med instruktioner. Detta har gjorts redan före kursstart, så att alla kan förbereda sig i god tid.

Hur tog lärare hänsyn till att studenter var yrkesverksamma under studier? Denna fråga ställdes:

”Hur har du anpassat eller planerat utbildningen med tanke på att studenterna arbetar parallellt med studierna?”

En av respondenterna svarade:

”Vi söker undvika synkrona möten och prioriterar i stället grupparbeten och diskussionsfora som tillåter att studenterna arbetar i egen takt.”

Detta självstyrande sätt att arbeta tillfaller inom konstruktivistiska principer där målen och objektiven sätts upp av lärande person. Konstruktivism betonar också att social handling och diskussionsfora är sådan handlingsmiljö.

II. *Kurskamraters roll och verkan*

En del av de tillfrågade tyckte att man upplever gemenskap och samverkan med kurskamrater under seminarier och när man har haft kontakt mellan studietillfällena.

Exempel på vad detta att kommunicera med andra i samma yrkeskategori och kollegor betyder ser man i det Per Blomgren vid VFU (Göteborgs Universitet) säger. Han har arbetat i över 20 år, sedan 1991. Han siktar att bli behörig lärare om drygt två år. Per tycker att diskussionerna med studiekamraterna som kommer från olika skolor med skiftande program, är det som är mest givande. Han säger så här:

”- Det är spännande att få prata om hur andra gör och jämföra det med hur vi organiserar vår undervisning, säger han.”

Just nu gör Per sin VFU, verksamhetsförlagd utbildning, på sin egen skola. Han har en av sina kollegor som handledare och ska diskutera olika pedagogiska dilemman eller andra frågor som blir aktuella med henne. Per Blomgren arbetar fortfarande 100 % samtidigt som han studerar på halvtid. En tuff ekvation, även om nästan all undervisning är på distans via en lär-plattform (Diskussionerna med kurskamraterna är det bästa med utbildningen, 2012).

Enkätsvaren visade att några upplevde för lite kontakt med varandra fast diskussioner fungerade bra och olika perspektiv kom fram. Det kan vara mycket givande att diskutera de lärda och pedagogiska frågor som uppstår under utbildningen med sina kurskamrater. De kan också ge praktiska tips och olika synpunkter på frågor som kommer fram i utbildningen. Studenter kan vara resurser för varandra. Det är viktigt att man inser det och ger tillräckligt med möjligheter och stöd för samarbete och diskussioner.

I England utvecklades under 1800-talet en väldigt speciell undervisningsmetod, Lancaster-metoden- eller växelundervisning som det kallades i Sverige. Den viktigaste pedagogiska funktion var att eleverna blev resurser för varandra. Inom konstruktivism betonas också multipla perspektiv och social handling (Lundahl, 2011). Man kan aktivera studenter för resurser för varandra.

III. *Arbetsgivarens roll och verkan*

Arbetsgivaren kan hjälpa studerande genom att ge tid till studier. Hur fick då lärarlyftets studenter tid till studier? Svaren till följande påstående visar det:

”Arbetsgivaren låter mig avsätta tid till studiearbete” Svaren löd:

- Inte alls 25 %
- Lite 44 %
- Ganska mycket 25 %
- Mycket 6 %

Alltså 31 % fick ganska mycket eller mycket tid till studier. Lite eller inte alls fick 69 %.

Respondenterna bads att svara även på följande fråga:

"Hur tror du att man kan förbättra yrkesverksamma studenters möjligheter att studera och fullfölja sina studier?"

Svaren var till exempel dessa:

"Ge de mera tid kanske?", "... så kan det ju vara bra om de får tjänstledigt för att ha tid till sina studier." Arbetsgivarna har fått också möjlighet att ge denna tid till lärare att studera inom Lärarlyftet II genom statsbidraget, vilket de kan söka och använda till ändamålet. Hur detta används har inte undersökts men en av studenterna svarade i frågan vad som var det svåraste i din studiesituation *"... Göteborgs Stad har beslutat att inte ge något bidrag för att minska arbetsbördan."* och en annan svarade *"Har inte fått plugga på arbetstid, helt orimlig arbetsbörda"*. En av respondenterna sade att tanken att avbryta studier på grund av tidsbrist har uppkommit någon gång. Enkätsvaren visar att brist på tid var uppenbar. Det bekräftas av en av studenterna *"Det ska vara krav på att arbetsgivare ger den anställda tiden att genomföra utbildning"*. Men stödet från arbetsgivaren varierar. Ett exempel av historielärare (inte från denna undersökning) som hade en bra arbetsgivare som stöttade honom. Han sade:

"-De vill ha mig kvar så jag har fått ledigt 20 % för att läsa historia på halvtid. Men det kommer att bli tufft." (Eiman, 2012).

Denna person hade dock funderingar om hur fysiska träffar fungerar när han måste resa långt från norra Sverige till Göteborg (Eiman, 2012).

När man frågade studenter i Lärarlyftet *"Har du funderat på att ibland avbryta studier och varför om du har tänkt så?"* Då såg man att en av orsakerna var just brist på tid och den som svarade på detta sätt fick bara lite tid från arbetsgivaren till studier. Så arbetsgivaren kan påverka så att det blir lättare att fullfölja studier.

Lärarstudenter fick också ta ställning till frågan, *"Arbetskamrater hjälper mig ibland i studiearbete"*. Man fick följande svar:

- Inte alls   44 %
- Lite   50 %
- Ganska mycket   6 %
- Mycket   0 %

Lite hjälp fick alltså 50 % av lärarstudenter från arbetskamrater och ganska mycket 6 %. Slutsats var att 56 % fick någon mån hjälp från arbetskamrater.

Slutsatsen är att det är mycket viktigt med arbetsgivarens och arbetskamraters verkan när man kan diskutera om pedagogiska frågor som uppstår under utbildningen med sina arbetskamrater. De kan också ge praktiska tips och olika synpunkter på frågor som kommer fram i utbildningen och deras tillämplighet i arbetet. Arbetskamrater kan vara en resurs för att stärka ens yrkesroll. Man kan också knyta samman det lärda praktiskt i sin utbildningsverksamhet.

Så det är viktigt att Lärarutbildningarna stärker samarbetet med skolor där lärarna undervisar eller kommer att undervisa. Som viktig resurs och kontakt med arbetslivet är också dessa lärare på Lärarlyftet II, vilka redan arbetar i olika omfattning i sina

lärartjänster. Arbetsgivare kan också lätta på arbetsbördan för yrkesverksamma lärare som studerar vid sidan av arbete genom att ge tid till studier.

Ekonomiska svårigheter

Hur var då Lärarlyftets studenters ekonomiska situation? Följande påstående gav svar på detta. ”Jag har svårt att få ekonomin gå ihop på grund av mina studier”, så svarade studenter det stämmer inte 69 % och stämmer delvis 31 %. Det var alltså ändå ganska stor andel som svarade att man hade delvis ekonomiska svårigheter. Därför undersöktes vilka av studenterna som hade sådana svårigheter och jämförde deras arbetsinsats i sina lärartjänster.

Resultatet av jämförelsen var följande. De som angav att de hade delvis svårigheter med ekonomin var de som mestadels, 60 % av denna grupp, arbetade bara 50 % i sina tjänster. I den grupp som svarade att de hade inte ekonomiska svårigheter arbetade 72 % från 70 % till 100 % i sina tjänster. Detta pekar på att det finns samband hur mycket man arbetar som lärare och ekonomiska svårigheter. Den som arbetar mindre har mer svårt i sin ekonomi.

Det finns också åldersgräns för att få studiemedel från Centrala Studiestödsnämnden. De flesta studenterna är mellan 41-60 år gamla och rätten att få studiemedel minskar från 45 års ålder till 54 års ålder. Från och med personer är 55 år får de inga studiemedel eller bidrag. Men ändå har staten reserverat medel för Lärarlyft II som behöver finansiering. Hur dessa har använts undersöktes inte i detta sammanhang. Utvärdering ska ske på annat håll (CSN, 2011).

4.1.3 Tekniskt stöd - Teknologi

Här under listas verktyg med vilka studenter konstruerar, representerar, manipulerar och kommunicerar olika slags kunskap på olika sätt och procentuellt mest använda visas först i listan:

Lärarlyftets studenter använde följande verktyg vid kommunikation med läraren.

- Lär-plattform 94 %
- E-post 87 %
- Presentations/Textbehandlingsverktyg(Word, Excel, Powerpoint) 81 %
- Diskussionsforum 62 %
- Videokonferens 31 %
- Bloggar 19 %
- Videoföreläsningar 12 %
- Videotjänster online (ex. YouTube) 12 %
- Dropbox 12 %
- Skype (MSN, Chat) 6 %
- SMS 6 %
- Facebook 6 %
- Twitter 0 %
- Övriga verktyg 0 %

Lärarlyftets studenter använde följande verktyg vid kommunikation med andra studenter:

- Lär-plattform 75 %
- Diskussionsforum 62 %
- E-post 62 %

- SMS 25 %
- Bloggar 6 %
- Facebook 6 %
- Videotjänster online (ex. YouTube) 0 %
- Videokonferens 0 %
- Dropbox 0 %
- Skype (MSN, Chat) 0 %
- Twitter 0 %
- Övriga verktyg 0 %

a) Talat och skrivet språk

Genom enkätundersökning kom det fram att mellan studenter och lärare användes mest en lär-plattform (94 %), e-post (87 %) och diskussionsforum (62 %) som kommunikationsmedel. Man använde också i stor utsträckning presentations och textbehandlingsverktyg sådana som Word, Excel och Power Point (81 %). Sedan använde studenter också bloggar, och YouTube samt Dropbox. Minst använda var Skype (MSN, Chat), SMS och Facebook.

Lär-plattformen, diskussionsforumet och e-post var mest använda också mellan studenter. Sedan användes ganska mycket SMS mellan studenter och i mindre omfattning bloggar och Facebook.

b) Grafiska och visuella representationer

Enkäter visade att mellan studenter användes följande visuella representationer Bloggar och Facebook men deras användning var inte allmän. Videotjänster som YouTube använde man inte alls under utbildningen mellan studenter inte heller Skype.

Mellan lärare och studenter använde man mest Presentations/Textbehandlingsverktyg (Word, Excel, Powerpoint - fast detta frågades inte mellan studenter). Videokonferens var näst populärast sedan kom Bloggar, Videoföreläsningar, Videotjänster online (ex. YouTube), Skype (MSN, Chat) och Facebook.

Kunskap om världen ges alltid en form med hjälp av olika system av tecken som ljud, bokstäver, gester, noter, streck, ytor, volymer eller färger och de används i olika medier – som tryck eller digital skrift, fysiska eller digitala musikinstrument, telefon, radio, TV eller datorer. Detta för att representera kunskap (Rostwall & Selander, 2008).

c) Tekniska svårigheter

När man analyserade kommunikations/andra verktyg som användes mellan lärare och studenter så upplevde lärarstudenter svårigheter med följande verktyg, vilka uppgavs fungera dåligt:

- Lär-plattformen 13 % hade svårigheter
- Diskussionsforum 6 % hade svårigheter
- E-post 6 % tyckte att det fungerade dåligt

När man analyserade kommunikations/andra verktyg som användes mellan studenter så upplevde distansstudenter inom lärarlyftet svårigheter med följande verktyg, vilka uppgavs fungera dåligt:

- Lär-plattformen 6 %
- Diskussionsforum 6 %
- E-post 6 %

Slutsats blev att mindre antal studenter upplevde svårigheter i kommunikation med lär-plattformen, diskussionsforumet och e-post. Lite mer svårigheter ses i kommunikation med lärare via lär-plattformen. En lärare uttryckte också att en del av studenterna hade svårigheter använda kursinnehåll i form av instruktionsvideo. Så man har svårigheter att använda olika programvaror i e-lärandemiljö på distans. Där behövs olika stödfunktioner.

När man frågade lärare hur kan man bättra olika stödfunktioner så svarade några, *”Många gånger handlar det om det tekniska... inte ens kan ta till sig instruktionsvideo...”*. I detta fall fick läraren hjälpa studenter per telefon och det upplevdes tidskrävande. En annan svarade, *”Också behöver studenterna hjälp med att söka och värdera information. Vi har med i kurserna men det räcker inte riktigt tycker jag.”*

Göteborgs Universitet använder PING PONG och denna enkätundersökning visar att det upplevdes en del svårigheter med lärplattformen. Basen för kommunikation i kursen sker i lär plattformen GUL (Göteborgs universitets lär plattform). I kursens rum på GUL fanns kursinformation och material för kursen samlat, såsom kurs-PM, kursutvärdering, föreläsningssanteckningar och inlämningsuppgifter. Där kan studenter också lämna in inlämningsuppgifter, göra grupparbeten samt kommunicera med kurskamraterna och lärarna.

För att säkerställa, varför vissa har svårigheter med tekniken och programvaror enligt enkätundersökning vid Lärarlyftet så behöver man göra en större undersökning och mer specifika frågor angående varför man upplever dålig funktion med dessa tekniker som man anger att det fungerar inte helt bra.

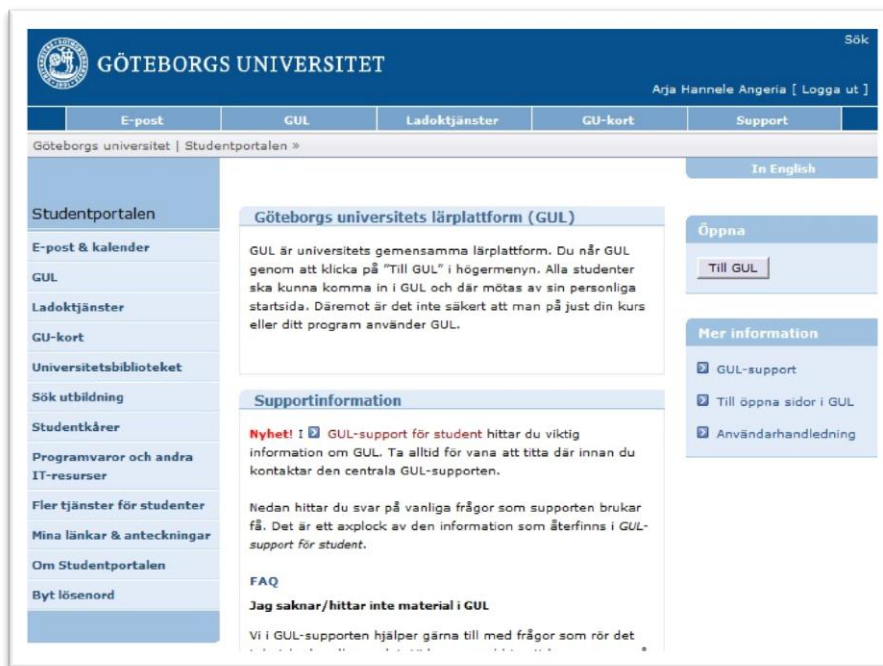
d) Tekniskt stöd

Studenter fick ta ställning till följande fråga:

”Jag har möjlighet att få tekniskt stöd om det uppstår problem.”

När man analyserade svaren så tyckte 50 % att man hade möjlighet att få tekniskt stöd. Stämmer ganska bra svarade 13 % och stämmer helt 31 %. Från svaren kom fram att 25 % hade möjlighet få ingen eller delvis hjälp. Ingen hjälp fick 6 % och delvis 19 %.

Det finns stödfunktioner på GUL vid Göteborgs Universitets sidor på nätet utöver att lärarna gav studenter teknisk hjälp (GUL-support för studenter).

Figur 4.1. Stödfunktioner på GUL vid Göteborgs Universitet.

Stöd-funktioner som fanns var följande:

- Support länk (högra hörnet i huvudmenyn) till kontaktformulär, där man kunde ställa studentfrågor
- Mitten på sidan Supportinformation och länk till GUL-support.
- Ladoktjänster - Ladok är universitets studiedokumentationssystem. Namn, personnummer, adress, antagningar, kursregistreringar och studieresultat är exempel på uppgifter som finns i Ladok. Ladok på webb (även kallat LPW) är den delen av Ladok som är tillgängligt bl.a. för studenter via webbtjänster.
- Information om GUL-kort och möjlighet att beställa genom nätet. Gul-kort behövs för att låna från Universitetsbibliotek.
- Möjlighet att söka i Universitetsbibliotek exempelvis kursböcker, artiklar, böcker, författare, ämne och GUNDA: bibliotekskatalogen
- Programvaror och IT-resurser, Göteborgs universitet har via avtal med olika programvarutillverkare tillgång till en mängd olika programvaror och tillhörande resurser. Flera av dessa är även avsedda för studenter. Men man får endast använda dem så länge man är student vid Göteborgs universitet.
- Hjälp för att använda Learning Management System PING PONG som används på GUL. PING PONG® Learning Management System (LMS) är utvecklat och utformat i Sverige. PING PONG erbjuder en lång rad verktyg för lärande, kommunikation, kollaboration, utvärdering, test, examination, statistik, uppföljning, och administration. Systemets flexibilitet gör det möjligt för systemadministratörer och enskilda lärare/instruktörer att välja funktionalitet och pedagogik efter behov för såväl distans- som klassrumsbaserade utbildningsaktiviteter (<https://gul.gu.se/supportAboutPP.do>).
- Sedan finns det också information och hjälp på Göteborgs universitets hemsida.

Det behövs kompetenshöjande åtgärder för lärare och studenter för att överbrygga svårigheter att använda den nya tekniken som används vid olika slags kommunikation. Stödjande åtgärder behövs som det kommer fram i analysen.

5 Diskussion

Vuxna yrkesverksamma studenters lärande behöver stödjas genom rådgivning, handledning till exempel genom individuellt stöd därför 75 % hade tvivel på sina egna förmågor enligt svaren från studenter. Klar information behövs så att studenterna vet vad som väntas av dem. Frågan är om man alltid inser detta behov av stöd när studenter i större utsträckning arbetar självständigt och ensamma på distans.

Stöd behövs därför att alla inte upplevde studieinnehållet helt förståeligt. En del tyckte att studieinnehåll var bara delvis förståeligt. I denna undersökning upptäcktes också varierande förkunskaper. I kursmaterialet upplevde någon svårigheter i engelsk litteratur som upplevdes besvärligt. En annan tyckte att grammatiken var svår.

I de ämnes- och programutvärderingar som Högskoleverket genomförde under perioden 2001–2006 visades dels att många lärare anser att studenterna kan alltför lite när de börjar läsa vid högskolan, dels att högskolans krav har sänkts. Vissa studenter är mycket väl förberedda när de kommer till högskolan, andra har stora kunskapsluckor (studien har inte gjorts inom fortbildning). I Högskoleverkets rapport sägs det att många studenter kan fortfarande tillräckligt mycket och vissa är både motiverade och högpresterande, vilket också denna undersökning visade där alla studenter var motiverade i sina studier. Gruppen med otillräckliga kunskaper blivit större enligt Högskoleverkets undersökning och skillnaderna i kunskaper och förmågor mellan de riktigt bra och de lågpresterande har ökat. Just de stora skillnaderna studenterna emellan ställer högskolan inför nya utmaningar (Förkunskaper och krav i högre utbildning, 2009). Om detta gäller att studerande kan för lite när de börjar fortbildning i Läraryftet har man inte undersökt men man såg några skillnader i varierande förkunskaper och några studenter upplevde vissa svårigheter med till exempel engelsk litteratur. Lärarstudenterna hade i alla fall lång erfarenhet sex år eller mer i sina lärartjänster som sin fördel. Men när det har gått lång tid från deras ordinarie utbildning kan vissa saker behöva repetition. Teknisk utveckling har gått också mycket fort och där kan behövas mer kunskaper till exempel att kunna ladda ner instruktionsvideo där enligt en av lärarna upptäcktes svårigheter.

Högskolor/Universitet kan ge stöd för studenter med otillräckliga förkunskaper. Bjuda exempelvis tillämpliga åtgärder som introduktionskurser. Något önskemål om introduktionskurs kom också fram i denna undersökning inom Läraryftets distanskurser så att studenter skulle veta bättre vad som väntas av dem under kursen.

När lärarstudenterna studerade och arbetade samtidigt uppstod utmaning i hur de skulle kombinera både studier, familjeliv, arbete och fritid som enkätsvaren visar. Hur detta lyckas påverkar stort till studieresultaten. Organisering av studier och tydliga och klara tidsramar är avgörande för resultat. Viktigt är också hur omgivningen förhåller sig till yrkesarbetandes studier. Frågor uppstår om till exempel arbetsgivarens förhållningssätt om man studerar vid sidan av sitt arbete. Får man till exempel tid till sina studier och ekonomiska möjligheter. Enligt undersökningen kunde man organisera sina studier bättre när man arbetade mindre i sin ordinarie tjänst och studerande uttryckte också att arbetsbördan var så stor att man behövde mer tid till studier och också ekonomiska möjligheter att studera.

Problem kan också uppstå i grupparbeten och olika samarbetsformer som diskussioner.

Denna studie visade att studenternas samarbetsförmåga inte var helt bra. Genom lärarenkäter kom fram att fast lärare tyckte att studenterna i allmänhet hade förmågan att diskutera olika saker så några hade svårt att diskutera. Majoriteten av lärare tyckte att trots att olika perspektiver kommer fram i diskussioner så kommer de fram bara delvis. Detta område behöver alltså uppmärksammas och man behöver stöd för olika perspektiv och diskussioner. Det kan vara mycket givande att diskutera med sina yrkeskollegor om pedagogiska frågor samt andra i kursen och i yrket uppkommande frågeställningar. Dewey hade åsikten att individen måste lära sig uppfatta sin egen roll i samarbete med andra, förstå vad redskap används till i gemensam produktion. Kunskap och självförverkligande är sålunda former av social aktivitet i gemenskap, i team, där vars och ens handlingar betyder något för gruppens ansträngningar att nå uppställt mål. Enkäter visade att studenter var motiverade och engagerade och detta är viktigt för oengagerad verksamhet och gruppaktiviteter utan laganda ger behov till främlingskap. Det är verklig delaktighet man strävar efter (Egidius, 1999).

Tekniska och datakunskaper är viktiga i distansstudier och kan orsaka vissa problem innan man blir van att arbeta i lärmiljön till exempel som i undersökningen kom fram att man hade svårigheter till och med att ladda ner en instruktionsvideo. Det är mycket viktigt att man kan använda programvaror och material speciellt på distansstudier som baseras just på tekniska kommunikationsverktyg. Kanske kunde man här också ge någon introduktionskurs för användet av denna miljö för om man inte kan använda denna teknik så är miljön oanvändbar. För att säkerställa, varför vissa enligt enkätundersökning har svårigheter med tekniken och programvaror, så behöver man göra en större undersökning och mer specifika frågor angående varför man upplever dålig funktion med dessa tekniker som man anger att det fungerar inte helt bra. Helt klart är ändå att det behövs kompetenshöjande åtgärder för lärare och studenter för att överbrygga svårigheter att använda den nya tekniken som används vid olika slags kommunikation. Stödande åtgärder behövs som kommer fram i analysen.

Yrkesverksamma lärarstudenter som också andra studenter behöver kvalitativt undervisning som uppfyller deras behov att utvecklas och lära sig. För att anpassa utbildningar till deras behov och för att garantera bra studieresultat behövs det forskning och undersökningar för att kartlägga vad som behövs göras. Denna studie är bara fingervisning om förhållandena inom Lärarlyftet där studenter läser vid sidan av sitt arbete.

På Högskoleverkets hemsida kan man läsa några kriterier för framgångsrik utbildningsmiljö. Kvalitetsaspekter, vilka det nämner är att det borde finnas en organisatorisk struktur, ett system för kvalitetssäkring och infrastruktur som fungerar exceptionellt väl. Att man har en kompetent ledning samt av engagerade lärare med relevanta kunskaper, erfarenheter och förmågor. Man ska tänka enligt samma sida om det finns system för erkännande och stöd till särskilt god undervisning. Det borde också finnas system för lärarnas pedagogiska och professionella utveckling. (Kvalitetssäkring, 2010).

Högskoleverket riktar sin uppmärksamhet på de undervisnings- och examineringsmetoder som används och hur väl anpassade de är efter utbildningens innehåll och mål. Denna analys visade också vikten av undervisnings- och bedömningsmetodikens påverkan till studenters studieresultat. Man märkte att när

lärandemålen var tydligt definierade och mätbara så bidrar examinationen till att lärandemålen nås bättre. Dessa var också tydligt beskrivna i kursplanerna i vissa kurser redan innan kursen började. Man använde lär-plattformen GUL vid informationsförmedling och kommunikationsmedel tillsammans med studentmailen och diskussionsforum.

När man designar kurser så borde det råda samstämmighet mellan lärandemål, läraaktiviteter och examination av en kurs. En del av Bologna processen, vilket syftar till att skapa ett europeiskt område för högre utbildning (EHEA) baserat på internationellt samarbete och akademiskt utbyte som är attraktivt för europeiska studenter och personal, innebär att alla kurser och program ska ha tydliga lärandemål. Dessa mål ska ange vad studenter ska kunna förstå, kunna göra eller kunna förhålla sig till efter kursen, eller programmets slut (Weurlander, 2006). Enligt enkätsvaren kunde lärarna utvecklas i sitt lärande genom återkoppling och fortgående bedömning och genom uppföljandet av studenters resultat. Detta hjälpte studenterna att nå målen.

Lärare gör bedömningar av studenter och dessa utgör Universitetets resultat. Bedömningen ger stora konsekvenser och därför krävs på administrationsnivå handlingsplaner (Lundahl, 2011). Därför är det bra om kommunikationen med lärare och administrationen fungerar bra och enligt enkätsvaren var det brister i detta.

Läraren har viktig roll i utbildningen och har ansvar på sådana områden som utveckling av kurser och deras innehåll, uppföljning av studenters kunskapsutveckling, skapa socialt sammanhang, stödja kommunikation, ge stöd åt diskussioner och olika perspektiv, motivera, stödja självständiga studier, ge stöd för organisering av studier och ge klara och rimliga tidsramar för uppgifter. Läraren kan skapa relevant och meningsfull samt verklighetsbaserad lärandemiljö.

Lärare är enligt konstruktivt synsätt agera mer som handledare och instruktör. Att handleda är att bistå de lärande när de själva får tillfälle att praktiskt arbeta med sådant som de ska lära sig att utföra självständigt. När man som handledare märker att studenter kör fast eller har svårigheter utföra sina uppgifter så räcker man en hjälpande hand. Coachen finns där då som en person som kan bekräfta, utmana, stimulera, fungera som bollplank, utan att själv ha krav på sig att vara expert på området. I konstruktiv lärandemiljö är lärarens roll just att vara som handledare (Egidius, 1999).

Denna undersökning gav bara en fingervisning om förhållandena inom lärarlyftet studenter och lärare därför att respons och svarfrekvens inte var stor. Lärarstudenter var från Göteborgs Universitets kurser inom Lärarlyftet II. Göteborgs Universitet har ordnat kurser med start på v. 2012 på Engelska, Historia, Spanska, Svenska, Tyska, Teknik, NO/TK. Antalet antagna studenter till dessa kurser var 120 personer och bara 3 lärare en handledare och 16 studenter svarade på enkäter.

Varför var antalet respondenter som svarade så liten beror på att det fanns inte tillgång till vilka studenter gick utbildningar utan där användes olika kontaktpersoner för att förmedla enkäter till studenter. Svårigheter för att få tillgång till studenters e-mail adresser berodde på brist på tillgång till rättigheter på lär-plattformen GUL. Så det var slumpmässigt vilka som fick enkäter. Likaså hade inte alla tid för denna studie samt att kurserna hade varit i gång bara en liten tid. De som svarade läste engelska, spanska och

historia. Allt som allt var det 7 kurser under våren på distans. Det verkar som svaren kom från 3 av 7 kurser inom Lärarlyftet och det är slumpmässigt vilka som svarade. Ingen information om hur många studenter gick på dessa tre kurser fanns inte.

Procentuellt 13 % av alla studenter inom Lärarlyftet svarade på frågor. Slutsatsernas giltighet till hela populationen är inte stor. De enda som hade chans att delta i undersökningen var de som fick enkäten genom kontaktpersonen. Om åsikter stämmer överens med hela Lärarlyftets studenter är osäkert. Men slutsatserna visar i alla fall hur några av Lärarlyftets studenter har det och kan jämföras med andra undersökningar som till exempel Högskoleverkets undersökning, vilket togs upp i denna rapport.

6 Slutsatser

I denna moderna värld är en utbildning en investering och nödvändighet för alla. Utbildningen har stor betydelse för arbetsmarknaden. Den har även ekonomisk betydelse och kan ses som internationellt konkurrensmedel. Vi har kommit till ett nytt sekel och samhällsändringar har aktualiserat utbildningens och kunskapens betydelse. Det har skett globalisering med fri och snabb rörlighet mellan länder och mer gränslösa informationsflöden, vilket har medfört att kunskap har blivit viktig och medel för tillväxt.

Allt detta ställer krav på utbildningen. Det är viktigt att veta vilka behov som finns och hur man kan förbättra utbildningsmöjligheter och utbildningar. I denna enkätundersökning inom Lärarlyftet II kom det fram utmaningar som studenter upplever när de studerar vid sidan av sitt läraryrke. Svårigheter orsakade bristfällig information. I interaktiviteten i kursmaterialet kunde göras förbättringar samt i verklighetsanpassning. Några tyckte att det var utmanande att veta var man befann sig i relation till ställda krav. Utmaning till utbildaren är då att öka möjligheten till deltagande i lärandeprocessen genom kontinuerlig feedback och återkoppling. Vissa svårigheter upplevdes också i kommunikation och samarbete. Speciellt utmanande var grupparbeten. Många studenter upplevde svårigheter i självständiga studier och flertalet hade någon gång känslor av isolering och ensamhet. När man ordnar möjligheter till samarbete och kommunikation kan dessa känslor motverkas. Utmanande var också tvivel på egna förmågor och då behövs mer individuell stöd för studenter för att bygga upp självkänsla och stärka tron på att målsättningar är uppnåeliga. Utmanande var också organisering av studier på grund av tidbrist och stor arbetsbörda. Det var svårt att få studier, familjelivet, arbete att gå ihop. Där kan stöd från arbetsgivaren vara till stor hjälp samt att man tar hänsyn till studenters arbetsbörda när man planerar utbildningen med klara och tydliga tidsramar och med flexibilitet. Tekniska svårigheter upplevdes samt ekonomiska svårigheter i liten skala.

I denna undersökning frågades det lärarstudenterna hur de skulle ändra utbildningen för att passa bättre till yrkesverksamma studenter. De svarade att anpassa innehåll och kurslitteratur bättre till yrke och arbetsplats. Anpassa kursernas innehåll efter verkligheten exempelvis sådana uppgifter, vilka kan göras i klassrummet som egna planerade lektioner. En önskan var att öka flexibiliteten i tidsplanering med tanke på vad det faktiskt innebär att studera på distans. Studenter önskade även en introduktionskurs som talar om vad som förväntas av studenterna. Ett av förslagen var praktisk och teoretisk genomgång. Önskan var också att examensuppgifterna skulle vara mer kopplade till klassrumssituationen och reflekterande.

Livslångt lärande har blivit ett begrepp inom utbildningen när människor behöver fortbildning för att höja sin kompetens. Människor lär sig under hela sitt livscykel. Lärandet har blivit viktigt faktor inte minst av ekonomiska skäl. Arbetsplatser har blivit mer kunskapskrävande och man behöver kompetensutveckla sig själv och många väljer därför att läsa på distans vid sidan av arbete. Arbetslivet kräver livslångt lärandeprocess och detta medför nya utmaningar för utbildningsanordnare. Man måste tänka om lärandet och pedagogiska synsätt när nätbaserad lärande blir allt viktigare och populärare.

Ett av de viktigaste målen just i utbildningspolitiken har varit att anpassa utbildningssystemet till ekonomins och arbetsmarknadens krav. Med kunskap och

förståelse kan man designa och planera bättre nätbaserade utbildningar för att möta kraven lokalt och globalt sett samt hjälpa yrkesverksamma studenter fullfölja sina studier och åstadkomma bättre resultat och även höja sin kompetens och konkurrenskraft i samhället och på så vis bidra till hållbar utveckling.

Referenser

- Björklund, J. (2008). 2008 års riksdagsord – Utbildning, www.folkpartiet.se/FPTemplates/SimplePage_94256.aspx, 2012-06-01.
- Boström, L. (2011). Lärande För Alla Sinnen – Handbok om eLearning-pedagogik och integrering, Bokförlaget Axplock.
- Brookfield, S.D. (1986, reprinted 1991, 1994, 1996, 2010), Understanding and Facilitating Adult Learning. Buckingham: Open University Press, Celtic Court, 22 Ballmoor. ISBN 0-335-15226-0
- Centrala Studiestödsnämnden CSN. Åldersgränser (Senast uppdaterad: 2011-05-10), <http://www.csn.se/ovriga-utbildningar/krav/aldersgranser>, 2012-05-29.
- Centrala Studiestödsnämnden CSN. För dig som fyller 45 eller är äldre (Senast uppdaterad: 2010-10-21), <http://www.csn.se/ovriga-utbildningar/krav/aldersgranser/fyllt-45>, 2012-05-29.
- Chen, S. (2007). Instructional Design Strategies for Intensive Online Courses: An Objectivist Blended Approach Wilmington: University of North Carolina Wilmington. Journal of Interactive Online Learning (Volume 6, Number 1, 2007).
- Conrad, S. (2009). A Constructivist Learning Environment- Communities of Practice (Edit 732 Dr. Nada Dabbagh). George Mason University.
- Confitea VI (2009). Harnessing the power and potential of adult learning and education for a viable future, Be'em Framework for Action Preliminary Draft, United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, CONFITEA VI/4 Paris.
- Egidius, H. (1999). Pedagogik för 2000-talet (Femte utgåva, andra tryckning). Stockholm: Bokförlaget Natur och Kultur.
- Eiman, K (2012). 120 lärare går från katedern till skolbänken, Göteborgs Universitet hemsida(Nyhet 2012-03-27), http://www.lun.gu.se/aktuellt/nyheter/Nyheter_Detalj/kursstart-lararlyftet.cid1072431, 2012-05-25.
- Ejvegår, R. (2009). Vetenskaplig metod (Upplaga 4:3) Lund: Studentlitteratur.
- Eliasson, A. (2006). Kvantitativ metod från början, Lund: Studentlitteratur AB.
- Europeiska kommissionen. Eurydike - Formel vuxenutbildning: Livslångt lärande i praktiken, http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic_reports/128SE_HI.pdf, 2012-01-26.
- Gagnon, G. W. & Collay M. Jr. (2006). Constructivist Learning Design – Teaching to Standards. California: Corwin Press, A Sage Publications Company.

- GUL-support för studenter (Senaste ändrad: 2012-01-13 av Minette Henriksson), <http://gul.gu.se/public/courseId/43537/publicPage.do>
Göteborgs Universitet. Diskussionerna med kurskamraterna är det bästa med utbildningen (Läraryrkesnämnden, Nyhet: 2012-02-16), http://www.lun.gu.se/aktuellt/nyheter/Nyheter_Detalj/-diskussionerna-med-kurskamraterna-ar-det-basta-med-utbildningen-.cid1065738, 2012-05-17.
- Göteborgs Universitet. Läraryrkesnämnden (Nyhet: 2012-03-02 av Löfstedt Maria), http://www.lun.gu.se/aktuellt/nyheter/Nyheter_Detalj//goteborgs-universitet-ger-17-nya-kurser-inom-lararlyftet-ll-till-hosten.cid1068542, 2012-03-25.
- Hellquist, L. (2011). Vi behöver bli bättre på att samtala, både i vardagen och utifrån vår roll: Intervju med Margareta Löthman. <http://www.lukaspsykologen.se/index.php/2011/08/>, 2012-06-09.
- Hirvonen, K. (2004). Etäopiskelu Tietotekninen Haasteet – Tapausesimerkinä Pohjois-Pohjanmaan Etälukioverkosto, Pro gradu-tutkielma (Työpapereita 3/2004). Oulu: Oulun yliopisto Tietojenkäsittelytieteiden laitos, ISBN 952-5458-24-5 (PDF).
- Högskoleverket. Begrepp och definitioner (Senast uppdaterad: 2010-03-30), <http://www.hsv.se/statistik/statistikomhogskolan/begreppochdefinitioner/d.4.6df71dc d1157e4305158000969.html>, 2012-05-31.
- Högskoleverket. Förkunskaper och krav i högre utbildning (Rapport 2009:16 R), <http://www.hsv.se/download/18.1dbd1f9a120d72e05717ffe3991/0916R.pdf>, 2012-05-20.
- Högskoleverket. Kvalitetssäkring (Senast uppdaterad: 2010-07-07), <http://www.hsv.se/kvalitet/utvardering/error/utmarkelsenframstaendeutbildningsmiljo/va gledandekvalitetsaspekter.4.7924e74611777d7c66080002555.html>, 2012-05-20.
- Högskoleverket PM (2010). Kartläggning av distansverksamheten vid universitet och högskolor, återrapportering av ett regeringsuppdrag (Reg.nr 63-2963-10).
- Högskoleverket. Stor skillnad i prestationsgrad mellan distans- och campusstudenter (Pressmeddelande: 2011-01-12), <http://www.hsv.se/publikationerarkiv/pressmeddelanden/2011/storskillnadiprestationsgrad mellandistansochcampusstudenter.5.4dfb54fa12d0dded89580001319.html>, 2012-01-21.
- Knabe, A. P. (2004). Constructivist learning perspectives in the online public relations classroom. Wisconsin: University of Wisconsin – Whitewater.
- Koohang, Liz Riley & Terry Smith (2009), E-Learning and Constructivism: From Theory to Application USA, Macon, Georgia: Macon State College. Interdisciplinary Journal of E-learning and Learning Objects (Volume 5, 2009).
- Kuittinen, E. & Virtanen-Vaaranmaa H.(2008). Verkosta virtaa aikuisopiskeluun-Tuloksia ja kokemuksia Versomo-projektista (Sarja A: Tutkimukset ja raportit 10).

Kurki, M. & Mäki-Komsi S. (1996). Oppiminen tietokoneavusteisessa oppimisympäristössä – Etäkamu-raportti, Etäopiskelun menetelmät-työryhmä. Tampere: Tampereen Yliopiston täydennyskoulutuskeskus.

Lundahl, C. (2011) Nordstedts. Bedömning för lärande. Nordstedts.

Lundgren, U. P., Säljö, R. & Lindberg C. (2010), Lärande Skola Bildning – Grundbok för lärare. Stockholm: Bokförlaget Natur & Kultur.

OECD (2007). Human Capital: How what you know shapes your life, <http://www.oecd.org/dataoecd/29/50/38435915.pdf>, 2012-05-29.

PING PONG, inloggning (behövs behörighet, undertecknad hade det som distansstudent), <https://gul.gu.se/supportAboutPP.do>, 2012-05-18.

Pritchard, A. & Woollard, J. (2010). Constructivism and Social learning-Psychology for the Classroom. Oxon: Routledge 2 Park Square, Milton Park, Abingdon, OX14 4RN.

Regeringen(2011). Utbildningsdepartementet, Regeringsbeslut 1:9 (2011-10-06), http://www.skolverket.se/polopoly_fs/1.159015!Menu/article/attachment/Uppraget.pdf, 2012-03-25.

Regeringskansliet. Ny skollag - Bakgrund (Publicerad 11 juni 2009 Uppdaterad 24 juni 2010), <http://www.regeringen.se/sb/d/12022/a/128215>, 2012-05-24.

Regeringskansliet. Bäst i klassen-ny lärarutbildning (Publicerad 11 februari 2010 Uppdaterad 20 oktober 2010), <http://www.sweden.gov.se/sb/d/11220>, 2012-05-23.

Regeringskansliet. Ny skollag - för kunskap, valfrihet och trygghet (Pressmeddelande, Utbildningsdepartementet, 23 mars 2010), <http://www.regeringen.se/sb/d/12473/a/142430>, 2012-03-10.

Regeringskansliet. Lärarlegitimation från 2012 (Pressmeddelande, Utbildningsdepartementet 16 september 2010), <http://www.regeringen.se/sb/d/12467/a/152308>, 2012-05-24.

Regeringskansliet. Lärarlyftet (Sidan publicerad 16 mars 2011 Uppdaterad 8 april 2011), <http://www.regeringen.se/sb/d/9131>, 2012-03-25.

Rostvall, A-L. & Selander S. (2008). Design för Lärande. Finland: WS Bookwell, Norstedts Akademiska Förlag.

Skolverket & Göteborgs Universitet (2009), Digitala lärresurser i en målstyrd skola, http://www.skolverket.se/2.3894/publicerat/2.5006?_xurl=http%3A%2F%2Fwww4.skolverket.se%3A8080%2Fwtpub%2Fws%2Fskolbok%2Fwtpubext%2Ftrycksak%2FRecord%3Fk%3D2299, 2012-06-08.

Skolverket. Lärarlyftet II Skolforum 2011, www.skolverket.se/polopoly_fs/1.../article/.../Skolforum_2011.ppt, 2012-05-28.

Skolverket. Lärarlyftet II (2012), <http://www.skolverket.se/fortbildning-och-bidrag/om-lararlyftet>, 2012-03-25.

Skolverket. Statsbidrag för Lärarlyftet II (Senast granskad: 2012-05-15), <http://www.skolverket.se/fortbildning-och-bidrag/statsbidrag/lararlyftet-tva>, 2012-05-29.

SOU 2000:28. Sammanfattning av Kunskapslyftskommitténs slutbetänkande, [SOU 2000:28 Kunskapsbygget 2000 - det livslånga lärandet, del 1 \(pdf 1,1 MB\)](#), 2012-02-09.

SOU 2000:28. Vuxenpedagogik och flexibelt Lärande, [SOU 2000:28 Kunskapsbygget 2000 - det livslånga lärandet, del 3 \(pdf 777 kB\)](#), 2012-02-09.

Statistiska centralbyrån. Examinerade i lärarutbildning till lärare i grundskolan (Senast uppdaterad 2012-02-21), http://www.scb.se/Pages/ThematicAreaTableAndChart_327850.aspx, 2012-05-24.

Statistiska centralbyrån. Högre Utbildning, http://www.scb.se/statistik/publikationer/UF0524_2007A01_BR_07_UF0107TEXT.pdf, 2012-05-10.

Stockholms Universitet. Lärarlyftet (Lundin 2011), <http://www.edu.su.se/samverkan/kommun-och-skola/lararlyftet>, 2012-05-23.

Stockholms Universitet. Lärarutbildningarna stärker samarbete med utvalda skolor, (Senast uppdaterad: 16 januari 2012), <http://www.su.se/om-oss/press-media-nyheter/pressrum/lararutbildningarna-starker-samarbete-med-utvalda-skolor-1.71740>, 2012-05-18.

Strandvall, T. (2000). Internet som stöd för inläring och distansutbildning. Vasa: Avhandling för pedagogik magisterexamen Åbo Akademi, Pedagogiska fakulteten Institutionen för lärarutbildning.

Stålne, K. (2012). Introduktion till AQAL och integralteori (Senaste uppdaterad 2012-02-27), <http://fiction.se/?p=488>, 2012-06-01.

Sundström, T. (2005). Användbarhetsboken- bästa sätten att göra fungerande webb. Lund: Studentlitteratur AB.

Suslick, J.. TandläkarTidningen, Arbetsmiljön påverkar stress (48 årgång 103 nr 7 2011), <http://www.tandlakarforbundet.se/Global/ASStudent/pdf/studentartiklar/studentsidor3.pdf>, 2012-05-28.

Swan, K. (2005). A Constructivist Model for Thinking about Learning Online. Kent State University: Research Center for Educational Technology. http://www.rcet.org/research/publications/constructivist_theory.pdf, 2012-06-09.

Säljö, R. (2000). Lärande i praktiken – ett sociokulturellt perspektiv. Stockholm: Nordstedts Akademiska Förlag (Bokförlaget prisma).

Uppsala Universitet. Universitetsförvaltningen avdelningen för universitetspedagogisk utveckling (PU). Pedagogiskt program för Uppsala universitet. Pedagogisk uppslagsbok. Aktivt lärande, <http://www.pu.uu.se/pedagogisktprogram/aktivtlarande.html>, 2012-05-19.

Uppsala Universitet. Universitetsförvaltningen avdelningen för universitetspedagogisk utveckling (PU). Pedagogiskt program för Uppsala universitet. Pedagogisk uppslagsbok: Djupinriktat lärande, <http://www.pu.uu.se/pedagogisktprogram/djupinriktatlarande.html>, 2012-05-19.

Wendelhof, H-G. (2009/2011). Sverige som ledande IT-nation – inte utan distansstudier. <http://www.newsmill.se/print/13573>, 2012-01-22.

Wenger, E. (1998). Communities of Practice- Learning, Meaning, and Identity (18th printing 2008). Cambridge: Cambridge University Press.

Wenger, E., McDermott R. & Snyder W. M. (2002). Cultivating Communities of Practice – A Guide to Managing Knowledge. United States of America: Business School Publishing, 60 Harvard Way, Boston, Massachusetts 02163.

Weurlander, M. (2006). Att designa en kurs för meningsfullt lärande - En steg för steg guide. Stockholm: Institutionen för lärande, informatik, management och etik (LIME), Karolinska institutet.

Wilhelmsson, L. (1998). Vuxenpedagogikens uppgift. Stockholm: Stockholms universitet, Pedagogiska Institutionen. http://www.ufn.gu.se/digitalAssets/1182/1182124_vuxen.pdf, 2012-06-08.

Östlund, B.. Vuxnas lärande på nätet– betingelser för distansstudier och interaktivt lärande ur ett studentperspektiv. Umeå: Institutionen för Barn- och ungdomspedagogik, specialpedagogik och vägledning, Umeå Universitet. ISBN 978-91-7264-590-5, ISSN 1650-8858.

Bilaga 1. Enkät till studenter

Målgruppsanpassning- Studentperspektiv - Frågor till yrkesverksamma lärare som studerar på distans

Denna studie är en del av en magisteruppsats inom Tillämpad Informationsteknologi med inriktning kommunikation och lärande i Göteborgs Universitet. Svaren kommer hanteras så att de inte är identifierbara.

1. Kön *

- Kvinna
- Man

2. Ålder *

- 20-30
- 31-40
- 41-50
- 51-60
- >60

3. Familjesituation *

- Gift/Sambo
- Gift/Sambo och har hemmaboende barn
- Ensamstående
- Ensamstående med hemmaboende barn

4. Hur länge har du arbetat som lärare? *

- <3 år
- 3-5 år
- 6-10 år
- 11-20 år
- 20-30 år
- >30 år

5. Beskriv bakgrunden till att du sökte kursen? *

6. Hur många procent av heltid arbetar du vid sidan av studierna? *

- Arbetar inte
- 25 %
- 50 %
- 75 %
- 100 %
- Övrigt:

7. Hur mycket tid använder du genomsnitt till studier per vecka? *

- 1-5 timmar
- 6-10 timmar
- 11-15 timmar
- 16-20 timmar
- 21-25 timmar
- 26-30 timmar
- 31-40 timmar

8. Vilka kommunikationsverktyg/andra verktyg används mellan lärare och studenter? *

	Används inte	Fungerade dåligt	Fungerade tillräckligt bra	Fungerade bra	Fungerade mycket bra
Lärplattform	☐	☐	☐	☐	☐
Diskussionsforum	☐	☐	☐	☐	☐
Skype (MNS, Chat)	☐	☐	☐	☐	☐
E-post	☐	☐	☐	☐	☐
Videokonferens	☐	☐	☐	☐	☐
Videoföreläsningar	☐	☐	☐	☐	☐
SMS	☐	☐	☐	☐	☐
Presentations/Textbehandlingsverktyg (Word, Exel, Powerpoint)	☐	☐	☐	☐	☐
Facebook	☐	☐	☐	☐	☐
Bloggar	☐	☐	☐	☐	☐
Twitter	☐	☐	☐	☐	☐
Videotjänster online (ex. You Tube)	☐	☐	☐	☐	☐

Dropbox	☐	☐	☐	☐	☐
Övriga verktyg	☐	☐	☐	☐	☐

9. Vilka kommunikationsverktyg användes mellan studenter? *

	Används inte	Fungerar dåligt	Fungerar tillräckligt bra	Fungerar bra	Fungerar mycket bra
Lärplattform	☐	☐	☐	☐	☐
Diskussionsforum	☐	☐	☐	☐	☐
Skype (MNS, Chat)	☐	☐	☐	☐	☐
E-post	☐	☐	☐	☐	☐
Videokonferens	☐	☐	☐	☐	☐
SMS	☐	☐	☐	☐	☐
Facebook	☐	☐	☐	☐	☐
Bloggar	☐	☐	☐	☐	☐
Twitter	☐	☐	☐	☐	☐
Videotjänster online (ex. You Tube)	☐	☐	☐	☐	☐
Dropbox	☐	☐	☐	☐	☐
Övriga verktyg	☐	☐	☐	☐	☐

10. Om övrigt vilka?

11. Frågor angående kursmaterial *

Bedöm påståendena efter hur väl dom stämmer in enligt dig.

	Vet inte	Stämmer inte	Stämmer delvis	Stämmer ganska bra	Stämmer helt
Kursmaterialet höll hög kvalitet	☐	☐	☐	☐	☐
Kursmaterialet var relevant	☐	☐	☐	☐	☐
Kursmaterialet hade god verklighetsanknytning	☐	☐	☐	☐	☐
Jag upplever studiematerialet som meningsfullt	☐	☐	☐	☐	☐
Jag upplever kursmaterialet förståeligt	☐	☐	☐	☐	☐
Kursmaterialet är ofta relaterat till mitt arbete	☐	☐	☐	☐	☐
Kursmaterialet är ofta interaktivt	☐	☐	☐	☐	☐
Olika perspektiver kom fram i kursmaterialet	☐	☐	☐	☐	☐

12. Frågor om målsättning, bedömning samt uppföljning *

	Vet inte	Stämmer inte	Stämmer delvis	Stämmer ganska bra	Stämmer helt
Mål och syften sattes upp av lärare	☐	☐	☐	☐	☐
Mål och syften sattes upp av studenter	☐	☐	☐	☐	☐
Målsättningar var klara och tydliga	☐	☐	☐	☐	☐
Bedömning genomfördes fortgående genom delmoment så att man fick veta var man var just det tillfället	☐	☐	☐	☐	☐
Man kunde följa sina resultat fortgående genom kommunikation med läraren så att man visste vad som skulle göras för att uppnå utbildningsmålen.	☐	☐	☐	☐	☐

13. Frågor om studiesituation *

	Stämmer inte	Stämmer delvis	Stämmer ganska bra	Stämmer helt	Vet inte
Organisering av studiearbete var svårt	☐	☐	☐	☐	☐
Jag är motiverad	☐	☐	☐	☐	☐
Jag känner mig trygg i studiesituation	☐	☐	☐	☐	☐
Jag är inte van att studera på distans	☐	☐	☐	☐	☐
Feedback var konkret och hjälpte mig att utvärdera resultat och hur jag skulle gå vidare	☐	☐	☐	☐	☐
Jag är van att söka information från olika källor och från Internet	☐	☐	☐	☐	☐
Samarbete har fungerat bra mellan studenter	☐	☐	☐	☐	☐
Organisering av grupparbeten har varit svårt	☐	☐	☐	☐	☐

Diskussioner har fungerat bra när olika perspektiver och åsikter kommer fram	☐	☐	☐	☐	☐
Man respekterar andras åsikter i diskussioner	☐	☐	☐	☐	☐
Man har haft flexibla tidsramar för uppgifter	☐	☐	☐	☐	☐
Jag har möjlighet att få teknisk stöd om det uppstår problem	☐	☐	☐	☐	☐
Jag har fått tillräckligt med individuell stöd från lärare	☐	☐	☐	☐	☐
Koordinering av familjelivet, arbete, fritid och samtida studier är svårt	☐	☐	☐	☐	☐
Jag har svårt att få ekonomin gå ihop på grund av mina studier	☐	☐	☐	☐	☐
Jag har tvivlat på min egen förmåga att slutföra studier	☐	☐	☐	☐	☐

14. Vad tycker du har varit svårast i din studiesituation och hur har du hanterat detta?

15. Relation till arbete *

Hur väl instämmer du i följande påståenden

	Inte alls	Lite	Ganska mycket	Mycket	Vet inte
Jag tycker att det är svårt att arbeta parallellt med studierna	☐	☐	☐	☐	☐
Arbetskamrater hjälper mig ibland i studiearbete	☐	☐	☐	☐	☐
Arbetsgivaren låter mig avsätta tid till studiearbete	☐	☐	☐	☐	☐
Kan uppgifter i kursen omsättas direkt i din undervisning	☐	☐	☐	☐	☐
Jag har tillämpat det man lär sig redan i mitt arbete	☐	☐	☐	☐	☐
Uppgifterna är arbetsrelaterade under kursen	☐	☐	☐	☐	☐
Kan du använda din egen undervisning/undervisningsgrupp som utgångspunkt för genomförande av uppgifter under kursen	☐	☐	☐	☐	☐

Mitt arbete och/eller erfarenhet som lärare hjälpte mig reflektera det lärda till verkligheten

Studier har gett nya idéer och perspektiver till mitt arbete

Min yrkeserfarenhet används som resurs under kursen

16. Om din yrkeserfarenhet är resurs som efterfrågas så på vilket sätt? Om du tidigare har svarat att den är inte resurs så behöver du inte svara.

17. Synpunkter om självständiga studier *

	Inte alls	Lite	Ganska mycket	Mycket	Vet inte riktigt
Det är utmanande och svårt att studera självständigt	☐	☐	☐	☐	☐
Kände mig isolerad och ensam	☐	☐	☐	☐	☐
Hade brist på förkunskaper	☐	☐	☐	☐	☐
Hade tvivel på egna förmågor att klara studier	☐	☐	☐	☐	☐
Man fick bra information vad som krävdes	☐	☐	☐	☐	☐
Bedömning av studier var fortgående	☐	☐	☐	☐	☐

18. Vilka svårigheter och utmaningar har påverkat negativt till studiearbete?

19. Har du funderat ibland avbryta studier och varför om du har tänkt så? Om du har inte haft sådana tankar behöver du inte svara.

20. Har du upplevt gemenskap och samverkan med kurskamrater under utbildningen som har varit hjälp för lärandeprocessen och att undersöka och reflektera saker från olika perspektiver?

21. Hur fick du information om kursen inom Lärarlyftet II? *

- Lärarutbildningsnämndens webbsidor/Göteborgs Universitet
- Skolverkets webbsidor
- Rektor
- Kollega
- På annat sätt

22. Hur skulle du ändra utbildningen för att passa bättre till yrkesverksamma studenter?

Bilaga 2. Enkät till lärare

Målgruppsanpassning-Lärarperspektiv- Frågor till lärare som undervisar distansstuderande

Denna studie är en del av en magisteruppsats inom Tillämpad Informationsteknologi med inriktning kommunikation och lärande i Göteborgs Universitet. Svaren kommer hanteras så att inte enskilda respondenter kan identifieras.

1. Vilken är din roll i distansutbildningen? *

- Lärare
Handledare
 Övrigt:

2. Kön *

- Kvinna
 Man

3. Hur lång erfarenhet har du sammanlagt av distansutbildning? *

- 0-2 terminer
 3-4 terminer
 5-6 terminer
 7-8 terminer
 9 eller flera

4. I hur stor grad instämmer du i nedanstående påståenden? *

	Instämmer inte alls	Instämmer delvis	Instämmer	Instämmer helt	Vet ej
Det är svårt för yrkesverksamma studenter att organisera sina studier	☐	☐	☐	☐	☐
Det är svårt att planera tidsramar och uppgifter för yrkesverksamma studenter	☐	☐	☐	☐	☐
I den kurs jag arbetar är studiematerialet relaterat till studenters yrkeserfarenheter	☐	☐	☐	☐	☐
I den kurs jag arbetar är studiematerialet valt med särskild hänsyn till att det ska vara meningsfullt för yrkesarbetande lärare	☐	☐	☐	☐	☐
I distansutbildningen har det varit lätt att behålla studenternas intresse och motivation	☐	☐	☐	☐	☐

Det är svårt att upptäcka individuella kunskapsbehov av yrkesverksamma lärare	☐	☐	☐	☐	☐
I den kurs jag arbetar har jag försökt göra lärprocessen synlig genom konkret och individuell feedback	☐	☐	☐	☐	☐
Studenters studieresultat har varit bra	☐	☐	☐	☐	☐
I den kurs jag arbetar har jag försökt få studenterna förnya sig i sin yrkesroll och se nya perspektiver	☐	☐	☐	☐	☐
Jag har märkt att yrkesarbetande studenter har svårt att hålla tidsramar	☐	☐	☐	☐	☐
Studenters ansvarstagande i studiearbete har varit bra	☐	☐	☐	☐	☐
Utbildningens innehåll har anpassats till målgruppen	☐	☐	☐	☐	☐

5. Hur har du anpassat eller planerat utbildningen med tanke på att studenterna arbetar parallellt med studierna? Om du tidigare svarat att inte planerat och anpassat så behöver du inte skriva något?

6. Finns det moment i utbildningen där yrkeserfarenheter är en uttalad resurs? I så fall hur? Om du tidigare svarat att man har inte tänkt målgruppen så behöver du inte svara.

7. Hur har ni i den kurs du är aktiv anpassat tempot och tidsramar med hänsyn till att studenterna är yrkesverksamma? Om du tidigare svarat att man har inte anpassat så behöver du inte svara denna fråga.

8. Hur hjälper man studenter att organisera och planera sina studier? Om man inte har gjort och tänkt detta så behöver man inte svara.

9. Tar man hänsyn till att alla studenterna har lång erfarenhet av undervisningen i det ämne de nu ska studera? Om du svarat tidigare att studiematerialet är inte relaterat till yrkeserfarenhet så behöver du inte svara denna fråga.

10. Vad tycker du om respons, feedback och examination ? *

	1 Vet inte	2 Stämmer inte	3 Stämmer delvis	4 Stämmer ganska bra	5 Stämmer helt
Respons på distanskursen erbjuder mig möjligheter att få fortlöpande information om studiesituation och framsteg	☐	☐	☐	☐	☐
Feedback på distanskursen hjälper mig förstå mina resultat och hur man ska göra att lära sig mer	☐	☐	☐	☐	☐
Återkoppling till klara målsättningar och studieresultat hjälper mig att utvärdera mitt eget lärande och ökar förutsättningar att uppnå målen	☐	☐	☐	☐	☐
Examination på distanskurs följer utveckling genom delmålen och jag vet var jag befinner mig i utvecklingen mot ställda utbildningsmål	☐	☐	☐	☐	☐

11. Hur sätts betygen? *

- Betygen sätts på grundval vad studenten har presterat på ett givet examinationstillfälle
- Man sätter samman resultatet från flera utvärderingstillfällen (delmoment)

12. Hur fungerar kommunikation enligt din mening? *

	1 Inte alls	2 Dåligt	3 Ganska bra	4 Bra	5 Mycket bra
Mellan lärare och studenter	☐	☐	☐	☐	☐
Mellan studenter	☐	☐	☐	☐	☐

13. Kan du ge exempel när kommunikation inte fungerar?

14. Genomförde man aktiviteter för att underlätta kommunikation och samarbete?

15. Får studenter tillräckligt med stöd i sina studier enligt din åsikt? *

	1 Vet inte	2 Alldeles för lite stöd	3 Tillräckligt	4 Ganska bra stöd	5 Mycket bra
Teknisk stöd	☐	☐	☐	☐	☐
Hjälp att organisera studier	☐	☐	☐	☐	☐
Stöd för tidsplanering	☐	☐	☐	☐	☐
Stöd/hjälp från kurskamrater	☐	☐	☐	☐	☐
Stöd från arbetsplatsen	☐	☐	☐	☐	☐

16. Hur kan man bättra olika stödfunktioner enligt din mening?

17. Dina synpunkter angående studenters situation

	1 Vet inte	2 Stämmer inte	3 Stämmer delvis	4 Stämmer ganska bra	5 Stämmer helt
Flesta studenter är motiverade	☐	☐	☐	☐	☐
Studenter har svårt att organisera studier	☐	☐	☐	☐	☐
Studenters samarbetsförmåga är bra	☐	☐	☐	☐	☐
Många studenter är inte vana att studera självständigt	☐	☐	☐	☐	☐
Många studenter behöver hjälp att söka kunskaper och information	☐	☐	☐	☐	☐
Många studenter har svårt att diskutera och att uttrycka sin mening	☐	☐	☐	☐	☐
De flesta studenter reflekterar bra över det de lär sig och drar slutsatser i sina diskussioner	☐	☐	☐	☐	☐
Olika perspektiver kommer bra fram i studenters diskussioner	☐	☐	☐	☐	☐

18. Har du märkt någonting som inte fungerar så bra när lärare studerar vid sidan av arbete på distans? *

19. Vilka svårigheter har yrkesverksamma lärarstudenter enligt din uppfattning? *

	1 Vet inte	2 Stämmer inte	3 Stämmer delvis	4 Ganska många	5 Väldigt många
Tidsbrist	☐	☐	☐	☐	☐
Inte tillräckligt med förkunskaper	☐	☐	☐	☐	☐
Svårigheter att organisera studier	☐	☐	☐	☐	☐
Ekonomiska svårigheter	☐	☐	☐	☐	☐
Bristande motivation	☐	☐	☐	☐	☐
Svårigheter i självständiga studier	☐	☐	☐	☐	☐

20. Hur tror du att man kan bättra yrkesverksamma studenters möjligheter att studera och fullfölja sina studier?

21. Hur upplever du samarbetet med arbetslivet och utbildningsverksamhet?